

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**VNITŘNÍ SPRÁVA SE ZAMĚŘENÍM NA ČINNOST
MATRIČNÍCH ÚŘADŮ**

Autor práce: Barbora Koželuhová

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: JUDr. Jozef Bandžak, Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2017

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Jozefu Bandžakovi, Ph.D., za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

KOŽELUHOVÁ, B. *Vnitřní správa se zaměřením na činnost matričních úřadů: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2017. 58 s. Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Jozef Bandžak, Ph.D.

Klíčová slova: vnitřní správa, matriční úřad, matriční kniha, demografie

Bakalářská práce pojednává o teoretických a praktických poznatcích matriční činnosti, spadající do oblasti vnitřní správy. Zkoumá historický vývoj a počátky založení matričního úřadu, jednotlivé části práce matrikářů a správní trestání v daném úseku. Nejdůležitějším bodem práce jsou matriční knihy, kde každá ze čtyř knih obsahuje základní informace o občanu ČR. Za spolupráce se zaměstnanci matričního úřadu jsou analyzovány doplňující otázky, které nejsou běžné, ale zároveň potřebné pro informovanost občana. V demografických statistikách je shrnut vývoj nárůstu, poklesu či stagnace záznamů evidence obyvatel v souvislosti s matriční činností.

ABSTRACT

KOŽELUHOVÁ, B. *Internal Management with Specialization on Activity of Registry Offices: Bachelor thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2017. 58 p. Supervisor : JUDr. Jozef Bandžak, Ph.D.

Key words: Internal administration, registry office, registry book, demography

Bachelor thesis deals with the theoretical and practical knowledge Registry Office activities belonging to the area of internal governance. It explores the historical development and the beginnings of the establishment of the Registry Office, individual parts of registrars' work and administrative proceeding in a given area. The most important point of their work are so called Registry books, each of those four books contains basic information about Czech citizen. In cooperation with the staff of the Registry Office are analyzed additional questions that are not common, but at the same time needed for informed citizen. The demographic statistics summarizes the development of the increase, decline or register records.

Obsah

Úvod	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce	9
2 Vnitřní správa	11
2.1 Zařazení do správního odvětví	11
2.1.1 Správní právo.....	11
2.1.2 Veřejná správa	13
2.2 Pojem a právní úprava	14
2.3 Organizace a členění vnitřní správy	15
2.3.1 Rodné číslo	15
2.3.2 Osobní doklady.....	16
2.3.3 Ochrana osobních údajů	17
2.3.4 Evidence obyvatel.....	17
2.4 Úvod do problematiky matrik, jména a příjmení	18
2.4.1 Zápis do matriční knihy	19
2.4.2 Vydání matričního dokladu	20
2.4.3 Matriční úřad	21
2.4.4 Matrikář	22
2.4.5 Správní trestání	24
2.4.6 Jméno a příjmení	27
3 Historický nástin matrik.....	30
3.1 I. Etapa – katolická církev	30
3.2 II. Etapa – období Marie Terezie a Josefa II.	32
3.3 III. Etapa – období od r. 1949	32
4 Matriční knihy.....	34
4.1 Matrika narození.....	35

4.1.1	Zápis do knihy narození	35
4.1.2	Rodný list.....	36
4.2	Matrika manželství	36
4.2.1	Zápis do knihy manželství	37
4.2.2	Oddací list.....	38
4.2.3	Správní poplatky.....	38
4.2.4	Neplatnost a zánik manželství	38
4.3	Matrika registrovaného partnerství	39
4.3.1	Zápis do knihy registrovaného partnerství	40
4.3.2	Doklad o registrovaném partnerství	41
4.3.3	Správní poplatky.....	41
4.3.4	Trestní oblast	41
4.4	Matrika úmrtí.....	42
4.4.1	Zápis do knihy úmrtí.....	42
4.4.2	Úmrtní list.....	43
5	Činnost matričních úřadů.....	44
6	Demografie a spolupráce s matričními knihami	48
6.1	Demografická statika.....	49
6.2	Vybrané území ČR-město Zdice	50
	Závěr.....	52
	Seznam použitých zdrojů	53
	Seznam tabulek a grafů	55
	Přílohy	55

Úvod

Předmětem zkoumání bakalářské práce je „vnitřní správa se zaměřením na činnost matričních úřadů“. Aktuálnost tématu je značná a pro oblast zabezpečení osobního stavu obyvatelstva důležitá. Matriční úřady spravují nastalé události a skutečnosti a tím také evidují státní občany ČR. Bez této správy by nebylo možné prokázání identity nebo ověření ztvrzení státem.

Odůvodněním, proč je matrika tak významnou částí veřejné správy a důležitá pro každého občana je to, že nás provází nás celý život, a to už od narození, kdy je nám uděleno jméno a příjmení, je též zapotřebí vystavení rodného listu (i přidělení rodného čísla). I v průběhu života se člověk s touto správou setkává, a to například při uzavření sňatku, či registrovaného partnerství, při vystavení a potvrzení úmrtního listu zemřelého příbuzného, dále při ověření maturitního vysvědčení, či jiných úředních listin ztvrzených státem, nebo dokonce i imatrikulace, jakožto zápis do seznamu, popř. exmatrikulace (výmaz ze seznamu) je odvozena od slova matrika.

Práce přispěje k teoretickému základu pro studium budoucích i stávajících matričních pracovníků také praktickými znalostmi z daného oboru. Popisována je tu vnitřní správa a její členění, kam spadají mimo jiné i matriky. Matriky, jako nedílnou část vnitřní správy z oblasti správního práva, tato bakalářská práce zkoumá více do hloubky. Součástí je dále část historického vývoje matričních úřadů a matrik jako takových, jednotlivých činností matrik a s tím spjatých matričních knih a sbírek listin.

Matriční úřady také spolupracují s demografickými statistikami, které budou též v bakalářské práci zkoumány a představeny.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Základním cílem bakalářské práce je provést analýzu právní úpravy v oblasti správy matrik tak, aby mohla sloužit budoucím pracovníkům matričních úřadů ke studiu. Tato práce by měla zajistit nejen teoretický (právní) základ pro vzdělání každého budoucího pracovníka matričního úřadu, ale také další (praktické) poznatky, které by mohli pomoci při vykonávání jednotlivých činností v dané oblasti.

Bakalářská práce je zpracována kvalitativním přístupem. Obsahová analýza platné legislativy, zejména zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, v platném znění., zákon č. 101/2001 sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, v platném znění, a další. Dále také pomocí demografických statistik (využití komparativní metody), knižních předloh pro správní právo, a to pro získání jak teoretických, tak praktických poznatků. Za použití statistik je úkolem zjišťovat a porovnávat demografický vývoj na území České republiky a města Zdice. V rámci praktických zkušeností bude veden řízený rozhovor s akreditovanými pracovníky v daném oboru, a to ve správním odboru (matrika).

Cílem úvodní teoretické kapitoly je začlenění matriční činnosti do správního odvětví a rozvést znalosti z tohoto oboru. Vnitřní správa, dříve také označována „politická správa“ jako nedílnou součástí správního práva zahrnuje několik dílčích úseků, které jsou jednotlivě nadefinovány. Matriky spadají do části zabezpečení osobního stavu obyvatelstva. Pro tuto část je základem analýza validních zákonů, a jedním z nejdůležitějších je již zmiňovaný zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, v platném znění. V kapitole jsou uvedeny nejen základní informace o matrikách (zejména o matriční činnosti, knihách, úřadu, jménu a příjmení), ale také o správním trestání v daném úseku.

Dalším cílem je představení matričních úřadů jako takových. Nastínění jednotlivých činností matrik, úřadů s rozšířenou působností, krajských úřadů a dalších. Dle platné legislativy je popsáno, jak se dostat do zaměstnání matrikáře, který musí prokázat své odborné znalosti z oblasti nejen matrik, st. občanství, ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a ověřování pravosti podpisu, znalosti počítačové dovednosti a znalosti právních předpisů, a to vykonáním zkoušky u úřadu s rozšířenou působností,

popřípadě krajského úřadu, případně u instituce k tomu akreditované. Dále také zanalyzovat zákon o matrikách a interpretovat základní povinnosti.

Pro kapitolu třetí je cílem nastínit historii matričních úřadů (vývojová neboli diachronní komparace). K tomu bude nahlíženo do archivních spisů a publikací na stránkách české genealogické a heraldické společnosti v Praze (ČGHSP). Vedení matrik působí na území České republiky od roku 1591. Součástí cíle je také zjistit, jaké druhy matrik byly zavedeny (např. Církevní farní matriky) od založení vedení na území ČR.

Čtvrtá kapitola, která se týká jednotlivých druhů matričních knih a sbírek listin je úzce spojena s kapitolou šestou, tedy spolupráce s demografickými statistikami. Jednotlivé knihy jsou také doprovázeny určitými matričními událostmi a skutečnostmi, které budou také sepsány i z praxe. V rámci matriční knihy manželství, je jedním z úkolů popsat i určité druhy uzavírání manželství. Registrované partnerství působí na území ČR od roku 2006 a je též jednou z matričních knih.

Pro pátou kapitolu je důležitá především již zmiňovaná spolupráce s matrikáři pro získání praktických poznatků. Řízeným rozhovorem jsou vyzpovídáni zaměstnanci správního odboru – matriční činnosti na Městském úřadě ve Zdicích.

Cílem šesté kapitoly je zkoumání demografických procesů a následné zjištění a srovnání (diachronní komparace) současné i vývojové situace na území České republiky, konkrétně vybraného území, konkrétně město Zdice (část obce Zdice). Zkoumána bude především sňatečnost, porodnost, úmrtnost, rozvodovost, potratovost a migrace obyvatel dané lokality.

Závěrem jsou shrnuty zjištěné podstatné poznatky z oblasti vnitřní správy/zabezpečení osobního stavu obyvatelstva/matriční činnosti. Cílem uzavření bakalářské je zhodnocení o naplnění prvotního a základního cíle.

2 Vnitřní správa

Úvodní, teoretická část objasňuje okolnosti jednoho z hlavních předmětů zkoumání, vnitřní správy jako takové. Vnitřní správa je nedílnou součástí správního práva veřejného, konkrétně se jedná o zvláštní část. O tomto pojednává první oddíl této kapitoly s názvem „Zařazení do správního odvětví“, řadí vnitřní správu do hlavního oboru správního práva, níže postavené veřejné správy a definuje hlavní pojmy v této oblasti. V dalších oddílech kapitoly je definován pojem a právní úprava vnitřní správy, ve které jsou vyznačeny nejdůležitější zákony a prameny z dané oblasti, dále jednotlivé části vnitřní správy, její organizační uspořádání a celkový úvod do problematiky matriční činnosti.

2.1 Zařazení do správního odvětví

Zahrnuje rozbor právního základu jednotlivých nad odvětví týkajících se vnitřní správy. K těmto oblastem jsou přiřazeny definice, prameny a pojmy, ze kterých čerpají. Jedná se o správní právo a veřejnou správu.

2.1.1 Správní právo

Věda o správním právu neboli teorii, obsahující veškeré studium a poznatky veřejné správy, vznikla v rámci správní vědy. Správní věda je dále nad odvětvím správní nauky (pojednává o skutečném stavu správy, popisuje a pořádá) a správní politiky (hodnotí veřejnou správu a objasňuje dosahování jejich cílů¹).

Správní právo je odvětvím veřejného práva. Jedná se o právo psané, administrativní a též nekodifikované. Lze ho definovat jako soubor veřejnoprávních norem, které upravují organizaci a činnost veřejné správy včetně vztahů vznikajících při výkonu veřejné správy mezi nositeli veřejné správy a adresáty, tj. FO a PO².

---

¹ BANDŽAK, J. *Správní právo, obecná část*. Praha: UJAK, 2011. s 22.

² BANDŽAK, J. *Správní právo, obecná část*. Praha: UJAK, 2011. s 15.

Posláním správního práva je upravovat postavení a chování subjektů práva ve vztazích, které vznikají a uskutečňují se v souvislosti s realizací moci výkonné ve sféře veřejné správy³.

Základní členění správního práva spočívá v tom, že rozlišujeme část obecnou a část zvláštní. Obecná část neboli obecní správní právo obsahuje takové úpravy, zásady, pojmy a právní instituty, které v zásadě platí pro veškerou veřejnou správu. Obsahuje všechno společné, typické a obecně platné. Význam obecné části správního práva spočívá v tom, že je společným základem pro tvorbu, aplikaci a kontrolu hmotného správního práva. Tato část také tvoří základ pro jiné obory veřejného práva, které jsou v působnosti správních úřadů, a to např. finanční právo, nebo právo životního prostředí.

Zvláštní část, týkající se hlavního předmětu zkoumání „Vnitřní správy“, je též označována jako hmotné právo správní obsahuje hmotněprávní úpravu v rámci jednotlivých oborů činnosti veřejné správy, kterou nalézám v mnoha právních předpisech různé právní síly. Podává o jednotlivých odvětvích podrobnější výklad, a to též ve spojitosti s procesním správním právem.

Jiným často užívaným dělením je členění správní právo hmotné a procesní. Za právo hmotné se zpravidla označují normy, které obsahově upravují činnost správních orgánů, resp. stanovující požadavky na plnění úkolů veřejné správy. Právo procesní v širším významu obsahuje takové normy správního práva, jež upravují organizaci a působnost správních úřadů a orgánů, jakož i řízení před nimi. Jedná se o rozhodování správních orgánů.⁴

Prameny správního práva jsou takové formy, které jsou státem uznány. Jedná se zejména o Ústavu ČR (zákon č. 1/1993 Sb.) a ústavní zákony. Tyto právní normy upravují, ať už přímo nebo nepřímo, postavení veřejné správy, její kompetenci i pozici adresátů jejího působení. Ústavní základy veřejné správy nacházíme především v úpravě moci zákonodárné, výkonné a soudní, jejich vzájemných vazeb a v určení podmínek jejich výkonu.⁵

---

³ BANDŽAK, J. *Správní právo, obecná část*. Praha: UJAK, 2011. s 21.

⁴ HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo, obecná část*. 8. vydání. Praha: C.H.Beck, 2012. s 20.

⁵ HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo, obecná část*. 8. vydání. Praha: C.H.Beck, 2012. s 43.

Dalšími prameny správního práva jsou mezinárodní právo a evropské právo, obecně právní principy a obecné principy správního práva, zákony (dominující vnitrostátní prameny) a zákonná opatření Senátu ČR, nařízení (např. nařízení vlády, nařízení krajů v přenesené působnosti aj.) a vyhlášky (např. vyhlášky ministerstev a jiných ústředních správních úřadů).⁶

2.1.2 Veřejná správa

Veřejná správa jako základní pojem správního práva, je správa veřejných záležitostí ve veřejném zájmu subjekty, které ji vykonávají a realizují jako právem uloženou povinnost z titulu svého postavení (veřejnoprávní subjekt).

Je to činnost výkonná, nařizovací a činnost spočívající v provádění zákonů. Dále také činnost vrchnostenská, nevvrchnostenská, fiskální a obstaravatelská.⁷

Veřejná správa je brána ze dvou pojetí, a to materiálního a formálního. Veřejná správa v materiálním pojetí je správa v činnostním/funkčním stylu a spravuje určitý druh činností. Dělí se na pozitivní (veřejné úkoly, které má veřejná správa zabezpečovat) a negativní (činnost veřejné správy, která není činností soudní ani zákonodárnou). Formální pojetí neboli správa v institucionálním/organizačním smyslu, je myšlen útvar (soustava jednotlivých správních úřadů nebo orgánů jako vykonavatelů veřejné správy).⁸

Členění veřejné správy je možné třídit podle pěti kritérií. Podle subjektu VS rozlišujeme: stát, obce a kraje, jiné samosprávné celky (např. veřejnoprávní korporace), jiné subjekty veřejného nebo soukromého práva ze zákona oprávněné. Členění dle působnosti vyznačuje vykonavatele VS z hlediska: územního (ústřední/př. ministerstva a regionální/př. Obecní a krajské úřady), věcného (všeobecná a dílčí správní působnost), stanoveného zákonem (např. projednávání přestupků v rámci Policie ČR dle přestupkového zákona). Dále se dělí dle pravomoci na vrchnostenskou (forma správních poplatků), fiskální, pečovatelská/obstaravatelská. Dalším kritériem je dělení dle postavení vykonavatelů VS umožňující určit vzájemné vztahy subordinační, koordinační a subsidiární. Poslední členění řadíme podle úkolů veřejné správy, jež

⁶ BANDŽAK, J. *Správní právo, obecná část*. Praha: UJAK, 2011. s 36.

⁷ BANDŽAK, J. *Správní právo, obecná část*. Praha: UJAK, 2011. s 41.

⁸ BANDŽAK, J. *Správní právo, obecná část*. Praha: UJAK, 2011. s 43.

můžeme rozlišovat věcné oblasti VS, neboli správní odvětví, tj. vnitřní správa, bezpečnost a pořádek, sociální věci, zdravotnictví, školství, ochrana životního prostředí a kultura.⁹

V souvislosti se správním právem postupují matriky (jako správní orgán) dle platné legislativy tím, že využívají jednotlivé formy činností, tj. mají oprávnění jednostranně něco přikazovat, zakazovat apod. Mezi správní činnosti patří např. tato neprávotvorná jednání:¹⁰

- osvědčují určité skutečnosti
- ověřují shodu (např. ověření podpisu, posudek, vyjádření a další evidenční a dokumentační úkony

2.2 Pojem a právní úprava

Vnitřní správa představuje jedno z tradičních, klasických odvětví veřejné správy, zahrnující v sobě několik dílčích úseků.

V období absolutismu bylo užíváno označení „politická správa“. Dříve zahrnovala veškeré správní činnosti (tj. správa finanční, justiční, vojenská, zahraniční a vnitřní). S postupem času se z vnitřní správy vydělovala jednotlivá odvětví (správa zdravotnictví, politická a bezpečnostní správa, dopravní správa aj.)

Z hlediska obsahu a účel jednotlivých institutů náležejících do oblastí vnitřní správy lze obsah tohoto odvětví správy rozčlenit do několika dále vnitřně strukturovaných skupin společenských vztahů, upravených normami správního práva (úseků):¹¹

1. *Zabezpečení osobního stavu obyvatelstva*, kam náleží problematika matrik, jména a příjmení, evidence obyvatel, elektronického podpisu, občanských průkazů, cestovních dokladů, pobyt cizinců, a věci azylové. Dále sem náleží úprava státního občanství ČR.
2. *Právo sdružovací. Právo shromažďovací.*

---

⁹ BANDŽAK, J. *Správní právo, obecná část*. Praha: UJAK, 2011. s 55-56.

¹⁰ BANDŽAK, J. *Správní právo, obecná část*. Praha: UJAK, 2011. s 115-116.

¹¹ JURNÍKOVÁ, J. et. al., *Správní právo – zvláštní část*. Brno: MU, 2009. s. 9

3. *Archivnictví, spisová služba, vidimace a legalizace (ověřování).*
4. *Územní členění státu. Státní symboly. Sčítání lidu.*

Pro vnitřní správu existuje celá řada zákonů často novelizovaných. Nejdůležitějšími zákony v oblasti vnitřní správy jsou zejména:

Zákon č. 101/2001 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, v platném znění. Dále zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu. Zákon č. 111/2000 Sb., o základních registrech. Zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy. Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, 129/2000 Sb., o krajích, 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze. Zákon č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností. Zákon č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků. Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem. Zákon č. 200/1990 Sb. o přestupcích a 500/2004 Sb. správní řád.

2.3 Organizace a členění vnitřní správy

Dle zákona č. 2/1969 Sb., je ústředním orgánem státní správy pro vnitřní věci stanovené Ministerstvo vnitra. Výkon působnosti je dále přenesen na krajské úřady, obecní úřady obce s rozšířenou působností a obecní úřady obce s pověřeným úřadem.

Vnitřní správa zahrnuje několik dílčích úseků. Jedná se o zabezpečení osobního stavu obyvatelstva (tj. matriky, jméno a příjmení, rodné číslo, občanské průkazy a cestovní doklady atd.), právo sdružovací a shromažďovací, archivnictví, státní symboly, sčítání lidu, územní členění státu. Níže základní pojmy vybraných z úseků vnitřní správy mají úzkou spojitost s matriční činností.

2.3.1 Rodné číslo

Problematiku rodných čísel upravuje zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů.

Rodné číslo je desetimístné číslo, které je dělitelné jedenácti beze zbytku. První dvojčíslí vyjadřuje poslední dvě číslice roku narození, druhé dvojčíslí vyjadřuje měsíc narození, u žen zvýšené o 50, třetí dvojčíslí vyjadřuje den narození. Čtyřmístná koncovka je rozlišujícím znakem obyvatel narozených v tomtéž kalendářním dnu o rozsahu přidělovaných koncovek 0000 až 9999. Rodná čísla se čtyřmístnou nulovou koncovkou, odpovídají-li definici rodného čísla, mohou být rodným číslem přiděleným konkrétní fyzické osobě, neboť tato rodná čísla byla v minulosti určována. Nicméně v současné době bylo od přidělování rodných čísel se čtyřmístnou nulovou koncovkou již upuštěno.¹²

2.3.2 Osobní doklady

- **Občanský průkaz**

Problematiku občanských průkazů upravuje zákon č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech v platném znění. Občanský průkaz je veřejná listina, kterou občan prokazuje své jméno a příjmení, rodné číslo, podobu, státní občanství a další údaje v něm uvedené. Výběr z těchto údajů obsahuje i strojově čitelná zóna. Občanský průkaz lze použít jako cestovní doklad k cestě do států Evropské unie. Skutečnosti zapsané do občanského průkazu není občan povinen prokazovat jiným způsobem. Občanský průkaz je povinen mít občan ČR, který dosáhl věku 15 let a má trvalý pobyt na území ČR a dále občan, jehož svéprávnost byla omezena. Nově může o občanský průkaz požádat i osoba mladší 15 let prostřednictvím zákonného zástupce a občan bez trvalého pobytu.

- **Cestovní doklady**

Cestovní doklady upravuje zákon č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech, v platném znění. Cestovní doklad je veřejná listina opravňující občana k opuštění území ČR přes hraniční přechod, nestanoví-li jinak mezinárodní smlouva, jíž je ČR vázána. V cestovním dokladu občan prokazuje své jméno a příjmení, podobu, státní občanství, rodné číslo a další údaje zapsané v tomto dokladu. Mezi druhy cestovních dokladů patří:

---

¹² MVČR, Služby pro veřejnost. In *Rodné číslo* [online]. Praha, Odbor správních činností, 2016 [cit. 05.11.2016]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/rady-a-sluzby-dokumenty-rodne-cislo.aspx>>

cestovní pas, diplomatický pas, služební pas, občanský průkaz, cestovní průkaz a jiný cestovní doklad na základě mezinárodní smlouvy (př. námořnická knížka).

2.3.3 Ochrana osobních údajů

Základním předpisem této oblasti je zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů. Dle § 4 je osobním údajem jakákoliv informace týkající se určeného nebo určitelného subjektu údajů (FO). Takovým údajem může být například jméno, příjmení, rodné číslo, číslo občanského průkazu aj., a to za předpokladu, že lze pomocí tohoto údaje fyzickou osobu identifikovat.

Specifickou skupinou údajů hodnou vyšší míry jejich neužitelnosti jsou tzv. citlivé údaje (§4 písm. b). Jedná se o osobní údaje vypovídající o národnostním, rasovém, nebo etnickém původu, politických postojích, členství v odborových organizacích, náboženství, a filozofickém přesvědčení, odsouzení za trestný čin, zdravotním stavu a sexuálním životě subjektu údajů a genetický údaj.

Zpracování osobních údajů správcem (veden v registru správců) musí být zásadně potvrzeno souhlasem subjektu osobních údajů.

2.3.4 Evidence obyvatel

Na úseku evidence obyvatel jsou důležité zejména tyto dva předpisy: zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů, a zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy. Informační systém evidence obyvatel je jedním z mnoha informačních systémů veřejné správy ČR (správcem těchto systémů je Ministerstvo vnitra) a jeho účelem je zpracovávání údajů o obyvatelích České republiky, např. shromažďování a uchovávání těchto údajů a jejich poskytování oprávněným subjektům. Za obyvatele (dle § 1 zákona o evidenci obyvatel) považujeme: státní občany České republiky, osoby, které pozbyly státní občanství České republiky, cizince, kteří jsou matkou, otcem, popřípadě jiným zákonným zástupcem, manželem, registrovaným partnerem nebo dítětem občana.

2.4 Úvod do problematiky matrik, jména a příjmení

Matrika (pochází z lat. matrix, matice, kmen) je veřejný úřední záznam, nejčastěji jmen.¹³ Je to jeden z nejstarších a dosud funkčních informačních systémů, který se vztahuje k fyzickým osobám.¹⁴

Právní úprava dle zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, definuje matriku v § 1 státní evidencí narození, uzavření manželství, vzniku registrovaného partnerství (dále jen „partnerství“) a úmrtí fyzických osob na území České republiky; evidenci těchto událostí, pokud k nim došlo v cizině, jde-li o státní občany České republiky; a dále uzavření manželství, k nimž došlo v cizině, byl-li život snoubence přímo ohrožen a nejde-li o občany ČR.

Další právní předpisy důležité pro oblast matrik, jména a příjmení:

- Vyhláška č. 207/2001 Sb., kterou se provádí zákon o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů
- zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech
- občanský zákoník
- zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství
- zákon č. 21/2006 Sb., o ověřování
- zákon č. 200/1990 Sb. o přestupcích

Matrika obsahuje 4 hlavní oblasti. Matrika narození, matrika manželství, matrika registrovaného partnerství a matrika úmrtí. Pro každou matriku je zřízena „*Matriční kniha*“, do které se zapisují *matriční události* (tj. narození, úmrtí, manželství, registrované partnerství) a *skutečnosti* (tj. jednotlivé změny či opravy jako například rozvod, změna jména, rozhodnutí o prohlášení manželství za neplatné, nebo o tom, že manželství nevzniklo, zrušení partnerství apod.). Knihy narození, manželství,

---

¹³SLÁDEČEK, V, POUPEROVÁ, O. a kol. *Správní právo, zvláštní část (vybrané kapitoly)*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014. s 23.

¹⁴HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo, obecná část*. 8. vydání. Praha: C.H.Beck, 2012.s 11.

registrovaného partnerství a úmrtí jsou tvořeny z předem vázaných tiskopisů, jejichž součástí je jmenný rejstřík.

Pro všechny matriční knihy se také vede tzv. *Sbírka listin*. Tvoří jí listiny, které slouží jako podklad pro *matriční zápis*, jeho změnu či opravu. Matriční úřad předá sbírku listin za kalendářní rok výše postavenému úřadu (obec s rozšířenou působností, krajský úřad) nejpozději do února příštího roku.

Do matriční knihy, popř. sbírky listin může nahlédnout a činit si z ní výpisy fyzická osoba, které se záznam týká, členové rodiny, zplnomocněné osoby, státní orgány, osvojitelé a osvojenci (po 18. roku), dále pro úřední potřebu státních orgánů nebo výkon přenesené působnosti orgánů územních samosprávných celků, statutárním orgánům církví nebo duchovním jimi zmocněným, jedná-li se o matriční knihy vedené těmito církvemi do 31.12.1949 a fyzické osobě, která prokáže, že je to nezbytné pro uplatnění jejích práv před orgány státu nebo před orgány územních samosprávných celků (*dle § 25 zákona o matrikách*).

2.4.1 Zápis do matriční knihy

Do matriční knihy se zapisuje: matriční událost, rozhodnutí o prohlášení manželství za neplatné, nebo o tom, že manželství nevzniklo, zrušení partnerství, rozhodnutí o prohlášení, že partnerství nevzniklo, nebo že je neplatné, údaje o osvojení, určení rodičovství, změně jména nebo příjmení a další skutečnosti, jimiž se mění a doplňují zápisy v matriční knize. (*§5 zákon o matrikách*)

Zápisy do matričních knih se provádějí rukopisně, krasopisně do předem svázaných knih. Matriční události, matriční skutečnosti, změny a opravy, se vedou od r. 2004 souběžně také pomocí výpočetní techniky. K zápisům do knihy narození a úmrtí je příslušný ten úřad, v jehož správním obvodu se osoba narodila nebo zemřela.¹⁵

Matriční zápisy se provádějí v úřední místnosti v sídle matričního úřadu po obdržení podkladů nebo ústního oznámení pro jejich provedení, a to nejpozději do 30 dnů od obdržení těchto podkladů, popř. ústního oznámení (*dle §7 zákona o matrikách*).

---

¹⁵SLÁDEČEK, V, POUPEROVÁ, O. a kol. *Správní právo, zvláštní část (vybrané kapitoly)*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014. s 28.

Matriční knihy zůstanou uloženy po provedení posledního zápisu: kniha narození 100 let, ostatní 75 let a po uplynutí této doby se dají k archivaci příslušnému archivu. Druhopisy a sbírky listin zůstanou po stejnou dobu u matričního úřadu a poté se předají také k archivaci. Po konci roku se posílají výše postavenému úřadu. Matriční knihy musí být ve státních oblastních archivech uloženy odděleně od druhopisů, popř. sbírek listin (*dle § 23 zákona o matrikách*).

Změny a opravy zápisů v matriční knize se provádějí na základě veřejných listin nebo jiných listin (či oznámení). Ve výpočetní technice se tyto zápisy, změny a opravy provádějí na základě uzavřeného zápisu ve svazku matriční knihy ručně vedené. Pokud se údaje v zápise provedeném pomocí výpočetní techniky odlišují od údajů uvedených v matriční knize ručně vedené (*§6 zákona o matrikách*), považují se za správné údaje uvedené v matriční knize rukopisně vedené.

2.4.2 Vydání matričního dokladu

Na základě vzniku matriční události dojde k zápisu této události do příslušné knihy a na základě tohoto zápisu je oprávněným osobám vydán *matriční doklad*. Veškeré matriční doklady, sbírky listin, matriční knihy, potvrzení o údajích zapsaných v matričních knihách, doslovné výpisy z matričních knih apod. jsou veřejnými listinami (*dle § 24 zákona o matrikách*).

Doklady vydané matričním úřadem:

- rodný list
- oddací list
- úmrtní list
- doklad o registrovaném partnerství

Matriční úřad vydá matriční doklad:

- fyzické osobě, které se zápis týká, nebo členům její rodiny, jejím sourozencům a zplnomocněným zástupcům,
- pro úřední potřebu státních orgánů nebo výkon přenesené působnosti orgánů územních samosprávných celků,

- statutárním orgánům církví nebo duchovním jimi zmocněným, jde-li o matriční knihy vedené těmito církvemi do 31. prosince 1949,
- fyzické osobě, která prokáže, že je to nezbytné pro uplatnění jejích práv před orgány státu nebo před orgány územních samosprávných celků.

Matriční úřad zašle prvopis matričního dokladu oprávněné osobě na doručenko do vlastních rukou nebo jej vydá po předložení platného průkazu totožnosti. Při ztrátě rodného, oddacího nebo úmrtního list může matriční úřad vydat jeho druhopis.

Požádá-li fyzická osoba o vydání matričního dokladu nebo doslovného výpisu z matriční knihy prostřednictvím zmocněnce, musí být její podpis na plné moci úředně ověřen.

Za vydání prvopisu matričního dokladu se neplatí žádný správní poplatek. Za vydání stejnopisu rodného, oddacího nebo úmrtního listu se platí správní poplatek 100,- Kč (v hotovosti, případně poštovní poukázkou).¹⁶

2.4.3 Matriční úřad

Působnost na úseku vedení matrik vykonávají *matriční úřady*, kterými jsou obecní úřady, úřady městyse, městské úřady (jedná se o úřady ve funkčním pojetí, tedy jsou pověřeny vedením matrik). Každá obec není matričním úřadem, z tohoto důvodu jsou prováděcí vyhláškou stanoveny správní obvody jednotlivých matričních úřadů. Ty poté vedou matriční knihy a sbírky listin nejen pro svou obec, ale i pro obce, které spadají do jejich správního obvodu. V hlavním městě Praze pak úřady městských částí, v územně členěných statutárních městech úřady městských obvodů nebo úřady městských částí a pro území vojenských újezdů újezdní úřady. Dále je dána působnost úřadům s rozšířenou působností a krajským úřadům. Ústředním správním úřadem na úseku vedení matrik je, stejně jako pro celou vnitřní správu, Ministerstvo vnitra.

Při narození dítěte je k zápisu do knihy narození příslušný ten matriční úřad, v jehož obvodu se dítě narodilo. Pokud není zřejmé, kde se dítě narodilo, zapíše se dle

---

¹⁶ MVČR, Služby pro veřejnost. In *Matriky* [online]. Praha, Odbor všeobecné správy, oddělení státního občanství a matrik, 2014 [cit. 25.11.2016]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/vydavani-matricnich-dokladu-rodny-oddaci-a-umrtni-list-doklad-o-partnerstvi.aspx>>

místa nalezení. Pokud se fyzická osoba narodí v dopravním prostředku, místem narození není místo, kde se fyzická osoba narodila, ale kde byla z dopravního prostředku vyložena. U matriky úmrtí se postupuje obdobným způsobem, tj. místo úmrtí; pokud není zřejmé, kde osoba zemřela, místo nalezení, nebo místo vyložení. K zápisům do knihy manželství a registrovaného partnerství je příslušný ten úřad, v jehož správním obvodu se manželství nebo registrované partnerství uzavřelo. Pro oblast vojenských újezdů vykonávají agendu vojenské újezdní úřady. Matriční knihy, do nichž se zapisují události, které se staly našim občanům v cizině, vede matriční ÚMČ BRNO – STŘED (tzv. zvláštní matrika).

Matriční úřad je povinen zabezpečit ochranu technického vybavení a matričních knih před zneužitím údajů v nich obsažených a před zničením, nebo poškozením a uchovávat matriční knihy po stanovenou dobu (*dle §7 zákona o matrikách*).

- **Organizační rozdělení úloh matričních činností**

Matriční úřady vedou matriční knihy a sbírky listin, chrání je před poškozením, ztrátou či odcizením. *Úřady s rozšířenou působností* kontrolují nejméně 1 ročně vedení knih a sbírek listin u matričních úřadů ve svém obvodu, ověřují rodné, oddací, úmrtní listy, vydávají vysvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství v cizině, provádí zkoušku odborné způsobilosti zaměstnanců matričního úřadu. *Krajské úřady* provádí všechny výše uvedené kontrolní činnosti o úřadu s rozšířenou působností a to nejméně 1 ročně. Krajský úřad také vede a aktualizuje sbírku listin a aktualizuje druhopisy matričních knih vedených obecními úřady s rozšířenou působností v jeho správním obvodu. *Ministerstvo vnitra* jako ústřední správní úřad kontroluje výkon přenesené působnosti na tomto úseku u matričních úřadů, obecních úřadů s rozšířenou působností a také vykonává kontrolní činnost nad krajskými úřady.¹⁷

2.4.4 Matrikář

Je zaměstnanec obce, který prokázal odborné znalosti z oblasti matrik, státního občanství, ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a ověřování pravosti podpisu, znalosti počítačové dovednosti a znalosti právních předpisů. Musí vykonávat zkoušku u

---

¹⁷ SLÁDEČEK, V, POUPEROVÁ, O. a kol. *Správní právo, zvláštní část (vybrané kapitoly)*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014. s 35-36.

úřadu s rozšířenou působností, popřípadě krajského úřadu, případně u instituce k tomu akreditované. Jedná se o osobu starší 18 let, je svéprávná a bezúhonná (dle § 10 zákona o matrikách).

Matrikář a tajemník matričního úřadu (tj. tajemník obecního úřadu) mají při výkonu matriční činnosti postavení úřední osoby. Má přístup k osobním údajům uvedeným v matričních knihách a sbírkách listin a je vázán mlčenlivostí i po odchodu z funkce. Tato povinnost mlčenlivosti je doživotní (dle § 10 zákona o matrikách).

V případě změny osoby matrikáře nebo přijetí dalšího matrikáře předá matriční úřad za účelem zajištění ověřování matričních dokladů a jiných dokladů vydávaných matrikou nadřízenému matričnímu úřadu do pěti pracovních dnů vzor podpisu nového matrikáře a vzor otisku razítka matričního úřadu.¹⁸

- **Zkouška odborné způsobilosti**

Obsahem této zkoušky je ověření znalostí právních předpisů týkajících se oblasti matrik, jména a příjmení a státního občanství, ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a ověřování pravosti podpisu, a dalších právních předpisů, které se vztahují k činnosti matrikáře a ověření dovedností v užívání výpočetní techniky. Nevyhoví-li uchazeč při zkoušce, může ji dvakrát opakovat. Tato zkouška je prováděna dle zákona č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků.

Pracovní náplň matrikáře:

- Vedení matričních knih,
- vydávání matričních dokladů,
- práce v souvislosti se svatebním obřadem (příprava obřadu a účast na něm),
- přijímání souhlasného prohlášení rodičů o otcovství dítěte,
- přijímání dohody rodičů o určení státního občanství dítěte,
- posuzování žádostí o prominutí předložení dokladů nutných k uzavření manželství,
- úkony v procesu změny jména a příjmení, atd.

---

¹⁸ GRONWALDTOVÁ WAGNEROVÁ, P. a MORÁVKOVÁ, J. *Statusové věci občanů*. Praha: ASPI, 2009. Meritum Téma. s. 90

2.4.5 Správní trestání

• Případy, v nichž rozhoduje soud

Postih za porušení povinností na úseku jména a příjmení je upraven v zákoně o přestupcích, a to konkrétně v jeho §42c odst. 1 písm. c). Posledně uvedené ustanovení označuje za přestupek úmyslné neuvádění při úředním styku jména, popř. jmen nebo příjmení, která jsou uvedena v rodném nebo oddacím listu vydaném matričním úřadem v ČR. Sankce za přestupek dle výše uvedeného § zákona o přestupcích lze uložit pokutu do 5000 korun, nebo sankci napomenutí (nikoli však souběžně s pokutou), popř. propadnutí věci.¹⁹

S ohledem na možnosti, které zákon o matrikách pro zvolení jména dítěte dává, může dojít tedy k následujícím situacím, kdy o jménu dítěte bude rozhodovat soud:²⁰

- 1) rodiče vědí, že chtějí dát dítěti jedno nebo dvě jména, shodnou se na jejich počtu, ale ne na konkrétním jméně
- 2) rodiče chtějí dát dítěti dvě jména, ale shodnout se jen na jednom z nich
- 3) rodiče se nedohodli ani na tom, zda dát dítěti jedno nebo dvě jména

• Přestupky

Přestupky projednávají obecní úřady obce s rozšířenou působností, v jejichž územním obvodu je občan hlášen k trvalému pobytu. Pouze v případě neoprávněných zásahů do strojově čitelných údajů v občanském průkaze nebo údajů vedených v kontaktním elektronickém čipu je k projednání přestupku příslušný Úřad pro ochranu osobní údajů (§16 a odst. 1 písm. o) a p) zák. o občanských průkazech). Výše horní hranice pokuty, kterou lze uložit pachateli přestupku, se liší dle druhu spáchaného přestupku. Horní hranice pokuty projednávané v úřadě obce s rozšířenou působností je stanovena částkou 10 a 15 tisíc. U Úřadu pro ochranu osobních údajů částkou 100 tisíc korun.²¹

---

¹⁹ GRONWALDTOVÁ WAGNEROVÁ, P. a MORÁVKOVÁ, J. *Statusové věci občanů*. Praha: ASPI, 2009. Meritum Téma. s. 31

²⁰ GRONWALDTOVÁ WAGNEROVÁ, P. a MORÁVKOVÁ, J. *Statusové věci občanů*. Praha: ASPI, 2009. Meritum Téma. s. 3

²¹ SLÁDEČEK, V., POUPEROVÁ, O. a kol. *Správní právo, zvláštní část (vybrané kapitoly)*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014. s. 62-63.

Dodržování zákonem taxativně vymezených povinností občany je garantováno možností sankcionovat jejich porušení jako přestupek podle §16 a odst. 1 písm. a) až p) zákona o občanských průkazech. Příklad: Fyzická osoba se dopustí přestupku, že nepožádá o vydání nového OP, neohlásí poškození, zničení, ztrátu, odcizení, nebo zneužití OP. Dalšími přestupky jsou: požadování, nebo přijetí OP jako zástavy, nebo odebrání při vstupu do objektu, nebo na pozemek.

Správních deliktů se mohou dopustit právnické osoby (PO), a podnikající FO. Zde je možný postih spočívajícího v neoprávněném zapisování údajů do kontaktního elektronického čipu OP. Příslušný je Úřad pro ochranu osobní údajů. Výše pokuty 1 mil. korun, s přihlédnutím k závažnosti správního deliktu, zejména ke způsobu, následkům a k okolnostem za nichž byl spáchán.

- **Soudní judikatura**

Pokud jde o soudní rozhodování v otázkách matričních, nejsou na tomto poli žádná výrazná quasi precedenční rozhodnutí. Významná pro matriční agendu jsou ovšem soudní rozhodnutí vydávaná k zákonu o rodině (rozvody, neplatnost manželství).²²

K této oblasti je uveden příklad soudního projednávání "o zápisu jména do knihy narození" z roku 2014. Případ byl postoupen Nejvyššímu správnímu soudu.

PŘÍKLAD / *Věc: Jan K. proti Krajskému úřadu Královéhradeckého kraje o zápis jména do matriční knihy narození, o kasační stížnosti žalobce.*

- **Související judikatura ČR:**

čj. 4 As 155/2014-32: Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2015. Publikováno v 6/2015 Sbírka rozhodnutí Nejvyššího správního soudu²³

Městský úřad Vrchlabí zastavil žádost žalobce (otce dítěte) a jeho manželky jako účastníků řízení o provedení zápisu jejich nezletilého syna do knihy narození, se žádostí

---

²² GRONWALDTOVÁ WAGNEROVÁ, P. a MORÁVKOVÁ, J. *Statusové věci občanů*. Praha: ASPI, 2009. Meritum Téma. s. 93.

²³ NEJVYŠŠÍ SPRÁVNÍ SOUD. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2015. In *Sbírka rozhodnutí nejvyššího správního soudu*. 2015, částka 3221, s. 567-571. Dostupné z WWW:<file:///C:/Users/U%C5%BEivatel/Downloads/SR_NSS-2015-06.pdf

aby bylo synovi zapsáno jméno "Thymian". Žalobce proti tomuto podal odvolání, které žalovaný zamítl a rozhodnutí správního orgánu potvrdil.

Jako odůvodnění rozhodnutí bylo, že rodiče byli vyzváni správním orgánem k předložení dokladu vydaného znalcem z oboru, který osvědčí pravopisnou podobu jména. Rodič sice předložili výtah z webových stránek o užívání jména Thymian v několika státech, ale po jazykové stránce nelze toto považovat za dostačující ověření jména. Vyzval tedy rodiče na základě provedených zápisů k předložení znaleckého posudku. Rodič znalecký posudek nedoložili, tím v souladu se zákonem bylo řízení zastaveno.

Žalobce (otec) se proti tomuto rozhodnutí obrátil na Krajský soud v Hradci Králové. Zdůraznil, že o zápis jména jejich syna v podobě „Thymian“ s manželkou požádali na základě své svobodné a souhlasné volby; manželka je občankou Spojených států amerických, přičemž zvolené jméno navazuje na rodový původ matky a její indiánské kořeny, neboť toto jméno nesl jeden z jejich předků. Jméno v podobě navrhané k zápisu odpovídá požadavkům § 62 odst. 1 zákona o matrikách, zejména není zkomolené, zdobné ani domácké, nejedná se o jméno ženské ani jej neužívá sourozenec dítěte. Správní orgány žádným způsobem nekonkretizovaly důvody, pro které (údajně) vyvstaly pochybnosti o správné pravopisné podobě jména, s výjimkou obecného konstatování, že se jedná o jméno velmi nezvyklé; žalobce je přesvědčen, že žádné takové pochybnosti nejsou v daném případě namístě.

Krajský soud, žalobu zamítl. Vyložil, že jako jméno dítěte může být zvoleno jakékoli existující (doložené) jméno, a to v jeho základní, samostatné, stylově neutrální podobě; může se jednat o jméno české nebo cizí zdomácnělé a běžně používané, jakož i o jméno cizí, které u nás dosud běžně užíváno není, přičemž není vyloučen ani přímý zápis cizojazyčné podoby jména.

Krajský soud konstatoval, že v případě jména požadovaného žalobcem a jeho manželkou pro jejich nezletilé dítě v podobě "Thymian" jde o jméno v České republice neobvyklé a běžně neužívané, které rovněž není uvedeno v seznamu vedeném Ministerstvem vnitra.

Proti rozsudku krajského soudu se žalobce (stěžovatel) bránil kasační stížností. Namítal, že požadavek na ověření správné pravopisné podoby jména bezprostředně souvisí s atributem jeho přípustnosti, neboť matriční úřady se v praxi řídí publikací PhDr. Miloslavy Knappové, CSc., Stěžovatel vyjádřil názor, že k pochybnostem, které jsou relevantní pro vyžadování dokladu vydaného znalcem ve smyslu § 62 odst. 1 zákona o matrikách, nemůže vést prostá absence jména v předmětné publikaci, popř. okolnost, že toto jméno dosud nemá v České republice žádného nositele zapsaného v matrice.

Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové i rozhodnutí správních orgánů obou stupňů a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. Kasační stížnost byla zamítnuta.

2.4.6 Jméno a příjmení

Jméno a příjmení jsou důležitými osobními údaji a znaky individualizace osoby²⁴. K jeho právní úpravě vztahují mnohé předpisy mezinárodního, zákonného i podzákonného charakteru. Jedním z takovýchto předpisů je i čl. 10 (z.č.2/1993 Sb.) Listiny základních práv a svobod, v němž je uvedeno, že: „každý má právo, aby byla zachována jeho lidská důstojnost, osobní čest, dobrá pověst a chráněno jeho jméno“, a dále např. v čl. 24 Mezinárodního paktu o občanských, kulturních a politických právech, tj. „každé dítě je registrováno okamžitě po narození a dostane jméno...“.

Fyzická osoba, které byl matričním úřadem vydán matriční doklad (rodný list), má povinnost užívat v úředním styku jméno, popřípadě jména, která jsou uvedena v tomto rodném listu. Jménem se rozumí osobní jméno podle občanského zákoníku. Příjmení žen se tvoří v souladu s pravidly české mluvnice. (*zákon o matrikách §68*)

- **Znalec v oblasti užívání jmen - PhDr. M. Knappová, CSc.**

Pro určení jmen v ČR je jediným znalcem (FO) v oboru jmen dle našich poznatků v současné době pí PhDr. Miloslava Knappová, CSc., která k danému tématu

---

²⁴ JURNÍKOVÁ, J. et. al., *Správní právo – zvláštní část*. Brno: MU, 2009. s. 19

vydala i publikaci s názvem „Jak se bude vaše dítě jmenovat?“, která již vyšla několikrát.²⁵ Z této publikace také vychází Ministerstvo vnitra.

Znalecké vyjádření k dané materii je ovšem možno vyžádat i od vědeckých institucí, např. Ústavu pro jazyk český, nebo od Akademie věd ČR, případně od jiného specializovaného pracoviště se zaměřením na český jazyk nebo užívání jmen.

Jak uvádí v citované publikaci PhDr. Knappová, repertoár užívaných jmen se neomezuje pouze na ta uvedená v kalendáři, nýbrž je obohacován několika způsoby.

a) *přehodnocováním* - "zoficiálněním" původně domáckých jmen nebo jiných variant (např. zdrobnělin) jmen užívaných v češtině, které ztratily již své citové zabarvení,

b) *oživováním jmen zastaralých*, dříve užívaných (Zdislava, Háta, Velen, Záviš),

c) *přitvářením* dosud neexistujících jmen, zpravidla nevyužívaných ženských podob od jmen mužských (Radima z Radim, Kryštofa z Kryštof), a

d) *přejímání* jmen z cizích jazyků - Kevin, Sean, Mia, atp.

Publikace obsahuje přes 13 000 základních podob jmen českých i cizích a ve výběru též jmen afrických a asijských, kterých je z uvedeného počtu přes 2500. Všechny uvedené základní, oficiální podoby jmen českých i cizojazyčných z jazykového hlediska splňují podmínky pro zápis jména do matriky ČR. Dále jsou v ČR matričně zapsatelná i jazykově ověřená jména pocházející z Asie a Afriky, někdy zvaná též orientální.

Je zjištěno, že v jednotlivých dřívějších obdobích se u nás volilo pro nově narozené děti na 100 až 700 různých jmen. V současné době jejich počet stoupá, takže mezi občany ČR se vyskytuje několik tisíc jmen. Z množství dobově volených jmen tvoří zhruba polovinu jména oblíbená, běžná, vžitá, užívaná, druhou polovinu pak jména méně obvyklá, vyskytující se jen ojediněle a vzácně, a to včetně módních výstřelků a jmen archaických.²⁶

---

²⁵ GRONWALDTOVÁ WAGNEROVÁ, P. a MORÁVKOVÁ, J. *Statusové věci občanů*. Praha: ASPI, 2009. Meritum Téma. s. 5

²⁶ M. Knappová, *Jak se bude vaše dítě jmenovat?* Praha: Academia, 2015. s. 26

- **změna jména a příjmení**

*Jméno lze změnit v podstatě vždy, s výjimkou následujících omezení:*²⁷

- a) osoba mužského pohlaví žádá o změnu na jméno ženské, nebo naopak
- b) je-li žádáno o změnu jména na jméno zkomolené, zdrobnělé, domácké nebo
- c) je-li žádáno o jméno, které má žijící sourozenec společných rodičů

Dle zákona o matrikách se mohou změnit *příjmení* směšná nebo hanlivá

O žádosti o povolení změny jména nebo příjmení rozhoduje matriční úřad, v jehož správním obvodu je žadatel přihlášen k trvalému pobytu; u nezletilých dětí rozhoduje matriční úřad v místě trvalého pobytu dítěte. Pokud žadatel, popř. nezletilé dítě, není na území ČR přihlášen k trvalému pobytu, je příslušný k projednání žádosti matriční úřad, podle místa posledního trvalého pobytu na území ČR. Pokud není ani takový pobyt, je příslušný k projednání žádosti Úřad městské části Praha 1.²⁸

Výši poplatků za změnu jména a příjmení, jakož i osvobození od poplatků, upravuje zákon o správních poplatcích.

---

²⁷ GRONWALDTOVÁ WAGNEROVÁ, P. a MORÁVKOVÁ, J. *Statusové věci občanů*. Praha: ASPI, 2009. Meritum Téma. s. 10

²⁸ GRONWALDTOVÁ WAGNEROVÁ, P. a MORÁVKOVÁ, J. *Statusové věci občanů*. Praha: ASPI, 2009. Meritum Téma. s. 14-15

3 Historický nástin matrik

Na území České republiky můžeme rozdělit právní úpravu na úseku matrik do čtyř časových období. Prvním obdobím je období do roku 1784, tj. do vydání císařského patentu Josefa II. o matrikách (Sb. zák. IV. část, č. 113, s. 574). V tomto období byly matriky spojeny především s římskokatolickou církví. V druhém období došlo k zásadní změně tím, že matriky sice i nadále vedli duchovní, ale základní úprava byla vydávána státem. Třetím obdobím je pak období od 1.1.1950 do 1.7.2001. K zásadním změnám zejména patřilo, že matriky od uvedeného data vedly pouze národní výbory, byly přijaty nové zákony, včetně zákona o rodině a zásadně se změnily i předpisy na úseku jména a příjmení. Posledním obdobím je období od 1.7.2001, kdy byla přijata nová právní úprava na úseku matrik, jména a příjmení.²⁹

3.1 I. Etapa – katolická církev

Matriční knihy jsou katolickou církví vedeny od 3. století. Základy právní úpravy lze spatřovat v právních předpisech církve katolické a v právních předpisech státu, které jsou „mladší“. K základním církevním předpisům patří ty, které byly schváleny *Lateránským koncilem* v roce 1137, které obecně stanovily, že budou vedeny matriční knihy.³⁰ Povinnost pak stanovil Pařížský koncil v roce 1212. Byly vedeny matriční knihy s povinností uvádět data narození a křtu a den úmrtí.

Zásadní systémový význam měl *Tridentský koncil* z roku 1563. Matriční problematiku řešil v souvislosti s reformou uzavírání manželství. V důsledku toho byla uložena povinnost vést matriku manželství, do níž se, mimo jiné, zapisovala jména a příjmení snoubenců a svědků. Vedle otázek manželství se uvedený koncil zabýval i otázkou křtů (šlo o podrobnosti týkající se kmostrů a jejich zápis do matričních knih).

---

²⁹ HENYCH, V. *Zákon o matrikách s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. s 11-12.

³⁰ PODHOLA J., GENEALOGIE, genealogické stránky. In *Matriky* [online]. 2012 [cit. 12.01.2017]. Dostupné z WWW: <<http://www.genea.cz/informace/badani-v-archivu/matriky/>>

V návaznosti na koncily rozpracovávaly podrobnosti o přijatých závěrech synody. V Čechách bylo o vedení matrik rozhodnuto na pražské synodě roku 1605, na Moravě na olomoucké synodě již roku 1591.³¹

Posledním zásadním předpisem, který byl přijat roku 1614 (*Římský rituál*) byla stanovena povinnost vést matriční knihu úmrtí. Od uvedeného data měl každý farář povinnost vést pro svůj obvod tři druhy matričních knihy se stanovenými údaji v předepsané formě (matrika narození, manželství a úmrtí).³²

Pravidelné vedení katolických matrik se však v našich zemích datuje až od druhé poloviny 17. století. Matriku tehdy tvořila vždy jen jedna kniha různého formátu, rozdělená na tři části: pro zápisy o narození, oddání a úmrtí, a to pro celou farnost. Zápisy v jednotlivých částech se prováděly chronologicky pro všechny vsi farnosti.

V části narozených se uváděl rok, měsíc a den křtu dítěte, jméno a příjmení křtícího, jméno dítěte, jméno a přízvisko či příjmení otce a jméno matky. Pak následovala jména a příjmení kmotrů a kmoter, z nichž hlavním kmotrem nebo kmotrou byla ta osoba, která novorozeňátko držela na rukou. Proto byla v matričních zápisech označována jako *compater* (resp. *conmater*) *levans*. Ostatní kmotři a kmotry byli zapisováni také jako *testes*, tj. svědkové.

Část oddaných obsahovala především datum svatby, jména a příjmení snoubenců, rodičů, svědků, jméno oddávajícího a jak a kdy byly provedeny ohlášky. Část zemřelých obsahovala datum pohřbu, jméno a příjmení zemřelého, jeho přibližný věk, poznámku, jak byl knězem zaopatřen, a jméno pohřbívajícího. Záznamy v této části jsou pro nás rodopisce co do obsahu informací o předcích nejchudší. Jazykem zápisu byla čeština nebo němčina podle jazykové oblasti fary nebo národnosti faráře. V roce 1760 pak vyšlo nařízení konsistoře o povinném užívání latiny a o připojení záznamu, kterého panství je kdo poddaným. Dalšími změnou v průběhu doby bylo například při zápisech o pohřbu, kdy bylo doplňováno i datum úmrtí, údaj o náboženství a zdůraznění, že nebožtík byl jako katolík pohřben způsobem katolickým.

---

³¹PODHOLA J., GENEALOGICKÉ STRÁNKY. In *Matriky* [online]. 2012 [cit. 12.01.2017]. Dostupné z WWW: <<http://www.genea.cz/informace/badani-v-archivu/matriky/>>

Pozn.: více ze Sborníku učebních textů pro začínající rodopisce.

³²HENYCH, V. *Zákon o matrikách s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. s. 25.

3.2 II. Etapa – období Marie Terezie a Josefa II.

Z hlediska „státních předpisů“, které se vztahovaly k vedení matričních knih, k prvním zásadním patřily ty, které upravovaly vedení vojenských a židovských matričních knih (1766-1768). Uvedené souvisí s dvorským dekretem z 6.10.1770, kterým bylo vydáno guberniální nařízení vztahující se ke jménům (povinnost uvádět dvě jména). Ke psaní jmen do matričních knih se vztahoval dekret dvorské kanceláře z roku 1826, který umožnil změny jména. Dekret dvorské kanceláře z roku 1866 pak stanovil, že změny jména mohl povolit zemský politický úřad³³.

Vzhledem ke stoupajícímu významu matričních knih pak guberniální nařízení z 10.5.1774 stanovilo povinnost ochrany matričních knih v případě požáru. Základním předpisem upravujícím vedení matričních knih byl patent Josefa II. z 20.2.1784. Ten platil, a byl doplňován dalšími předpisy až do roku 1949.

Pokud jde o nejstarší matriční knihy, pak Vídeňská ústřední statistická komise pořídila v letech 1886-1889 soupis matrik v Rakousku (tedy i na území dnešní České republiky). V Českých zemích bylo zjištěno 22 matričních knih, v nichž zápisy začaly před rokem 1563, 1200 matričních knih, v nichž zápisy začaly před rokem 1650, 3000 matričních knih, v nichž zápisy začaly před rokem 1700 a 2100 matričních knih, v nichž zápisy začaly před rokem 1784.

Státní matrika byla zavedena v jednom z prvních států ve Francii. Na území České republiky byly státní matriky vedeny pro osoby, které se nehlásily k žádné státem uznané církvi nebo náboženské společnosti a po roce 1918 na Hlučínsku.³⁴

3.3 III. Etapa – období od r. 1949

Po 2. světové válce byla celá matriční agenda odejmuta církevním organizacím a zákonem o matrikách ze dne 7. prosince 1949 přenesena na státní správu. Matriční oddělení městských úřadů obstarávají úkoly s touto činností spojené. Stát přejímá povinnost vést matriky pro všechny osoby bez rozdílu náboženské příslušnosti. Pro každou osobu je příslušný ten úřad, do jehož obvodu zapisovaná událost patří. Matriční

---

³³ HENYCH, V. *Zákon o matrikách s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. s. 25.

³⁴ HENYCH, V. *Zákon o matrikách s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. s. 25.

úřad provádí i zápisy týkající se občanů v cizině, dále zápisy pro stav branné pohotovosti státu.

Zákonem o matrikách č. 268/1949 dostává pojem matrika další obsah; jednak konkrétní kniha: matrika narození, matrika oddavek, matrika úmrtí, ale také je to útvar státní správy. Matriky vedou obecní, městské úřady. Matriky jsou dnes vedeny v prvopisech a opisech. Prvopis zůstává v útvaru příslušného úřadu. Opisy se předávají tomu určenému nadřízenému úřadu. Oznamovací povinnost, změnu zápisu, trestní ustanovení, určují § 20-28 uvedeného zákona.³⁵

---

³⁵ ŘIČAŘ, K. *Občanská genealogie: základy rodopisné práce*. Praha: IŽ, 2000. s.24

4 Matriční knihy

Pro každou matriční agendu (narození, manželství, registrované partnerství, úmrtí) se spravují jednotlivé matriční knihy a k nim sbírky listin, které jsou ukládány u matričního úřadu v místě trvalého pobytu občana, kterého se tyto záznamy přímo dotýkají. Jednotlivé agendy jsou v této kapitole rozebírány více do hloubky. Pojednává zejména o důvodech a správnostech zápisů do matričních knih. Podkapitola matriky manželství také definuje druhy uzavření manželství a podkapitola matrika registrovaného partnerství určuje, dle zákona č. 115/2016 Sb. o registrovaném partnerství, pojem, kdo může tento svazek uzavřít a jeho náležitosti. Ke každé agendě je v přílohách dodána předloha matričního dokladu (př. rodný list, oddací list, úmrtní list, doklad o uzavření registrovaného partnerství).

• Obsah matriční knihy

Každý svazek matriční knihy obsahuje: úvodní list matriční knihy, list podpisových vzorů, listy, na které se zapisuje narození, uzavření manželství, vznik registrovaného partnerství, nebo úmrtí („matriční list“). Jednotlivé matriční listy jsou předem svázané a očíslované.³⁶ Svazek obsahuje maximálně 300 listů.³⁷

Úvodní list obsahuje tyto údaje:³⁸

- označení druhu matriční knihy (kniha narození, manželství, registrovaného partnerství, úmrtí),
- počet matričních listů,
- název matričního úřadu (př. Matriční úřad Kolín, Matriční úřad Městské části Praha 1, Matriční úřad Městského obvodu Plzeň 3),
- okres,
- podpis osoby, která provedla ověření. Jde o matrikáře obecního úřadu s rozšířenou působností, nebo matrikáře krajského úřadu.
- úřední razítko (*§6 odst. 1 zákona o užívání státních symbolů*)

---

³⁶Pokud jde o svazky matričních knih vedených zvláštní matrikou, mají místo „obce“ uvedeno „Zvláštní matrika“.

³⁷ HENÝCH, V. *Zákon o matrikách s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. s 26.

³⁸ HENÝCH, V. *Zákon o matrikách s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. s 28.

- datum, kdy došlo k ověření
- podpis (tento podpis musí odpovídat podpisu uvedenému na listu podpisových vzorů)

4.1 Matrika narození

Narození FO je matriční událostí, která se zapisuje do knihy narození. Fyzická osoba, které byl matričním úřadem vydán rodný list má povinnost užívat v úředním styku příjmení, popřípadě více příjmení, která jsou uvedena v tomto rodném listu. Příjmení žen se tvoří v souladu s pravidly české mluvnice (§ 68 zák. o matrikách).

4.1.1 Zápis do knihy narození

Do knihy narození se zapisují: jméno, popřípadě jména a příjmení dítěte, den, měsíc a rok narození dítěte, rodné číslo, místo narození a pohlaví dítěte, jméno, popřípadě jména, příjmení, data a místa narození, rodná čísla, státní občanství a místo trvalého pobytu rodičů, datum zápisu a podpis matrikáře (dle § 14 zákona o matrikách).

Zapisují se pouze podle souhlasného prohlášení rodičů. Do matriční knihy nelze zapsat jména zkomolená, zdobnělá a domácká. Fyzické osobě mužského pohlaví nelze zapsat jméno ženské a naopak (pouze v některých případech stanovených zákonem lze dítěti ženského pohlaví ponechat příjmení v mužském tvaru, a to jedná se o případy, kdy je dítě cizincem, občanem, který má trvalý pobyt v cizině, občanem, jehož jeden z rodičů je cizincem, občanem, který je jiné než české národnosti.³⁹

Matriční úřad dále nezapiše jméno, pokud je mu známo, že toto jméno užívá žijící sourozenec, mají-li společné rodiče. Pokud se rodiče nedohodnou na jménu do jednoho měsíce od narození dítěte, nebo nejsou-li rodiče známí, popř. určí jméno, které do knihy nelze zapsat, matriční úřad nezapiše jméno do knihy narození, a učiní o tom oznámení soudu. (§ 17-18 zák. o matrikách)

Zapsána mohou být dvě jména, která nesmí být stejná. Dítěti, které není občanem a jehož rodiče nemají státní občanství ČR, lze zapsat více jmen (§ 18 zákona o matrikách).

---

³⁹ SLÁDEČEK, V, POUPEROVÁ, O. a kol. *Správní právo, zvláštní část (vybrané kapitoly)*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014. s 34.

Zákon také spolupracuje s pravidly spojenými s určováním a užíváním příjmení. Do knihy narození se dítěti zapíše společné příjmení rodičů, nebo mají-li příjmení různá, zapíše se příjmení jednoho z nich, určené dohodou při uzavření manželství. Pokud rodiče nejsou ve svazku manželském a mají různý příjmení, zapíše se příjmení dle dohody rodičů při určení otcovství souhlasným prohlášením rodičů neb podle pravomocného rozsudku soudu o určení otcovství. Pokud se narodí dítě umělým oplodněním, ženě neprovdané, u něhož se má za to, že otcem dítěte je muž, který dal k umělému oplodnění souhlas, zapíše se opět příjmení, na němž se rodiče dohodli. V případě, že nelze dosáhnout dohody rodičů o příjmení dítěte, příjmení se do knihy narození nezapíše a matriční úřad o tom učiní oznámení soudu (§19 zák. o matrikách).

4.1.2 Rodný list

Jedná se o matriční doklad (veřejná listina) vydán matričním úřadem na úseku matriky narození. Rodným listem se prokazuje narození fyzické osoby. Může obsahovat pouze údaje, které jsou zapsané v příslušném svazku matriční knihy.

Náležitosti: jméno, popřípadě jména, a příjmení dítěte; den, měsíc a rok narození; rodné číslo, místo narození a pohlaví dítěte; jména, příjmení, popřípadě rodná příjmení, datum a místo narození a rodná čísla rodičů dítěte, v případě osvojení dítěte se použijí údaje o osvojitelích; datum, jméno, příjmení a podpis matrikáře, označení matričního úřadu a otisk razítka matričního úřadu, který doklad vydává. (§29 zák. o matrikách)

4.2 Matrika manželství

Manželství lze charakterizovat „jako právní vztah mezi mužem a ženou (nikoli mezi osobami téhož pohlaví), který vzniká za splnění zákonných podmínek předepsanou formou, má zákonem stanovený obsah a zaniká jen na základě zákonem stanovených důvodů.“⁴⁰

Podmínky pro uzavření manželství, v obecné podobě, stanovuje občanský zákoník. Manželství musí být uzavřeno veřejně (může být přítomna veřejnost),

---

⁴⁰ HENYCH, V. *Zákon o matrikách s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. s 19.

slavnostním způsobem (slavnostní ceremoniál) a za přítomnosti dvou svědků (svědci se při obřadu uzavření manželství objevují historicky již z dob Rakouska).

V České republice je možné uzavřít občanský sňatek nebo církevní sňatek.

Občanský sňatek se uzavírá na základě protokolu o uzavření manželství, který podepisují snoubenci (manželé), svědkové, oddávající a matrikář. Občanskému sňatku musí být vždy přítomen matrikář.

Pokud jde o církevní sňatek, snoubenci si musí vyzvednout na matričním úřadu tzv. osvědčení k uzavření církevního sňatku. Církevní sňatek se uzavírá před orgánem státem registrované církve. Protokol o uzavření manželství pak farnost musí doručit do 3 pracovních dnů, ode dne uzavření sňatku, matričnímu úřadu ve svém územním obvodu.

Manželství zásadně *nezletilí* uzavírat nemohou, avšak výjimečně, jestliže je to v souladu se společenským účelem manželství, může soud z důležitých důvodů povolit uzavření manželství nezletilému 16 let. Důležitým důvodem v takových to případech zpravidla bývá těhotenství nezletilé. Aby bylo nezletilému umožněno uzavřít manželství, musí předložit, kromě dokladů potřebných k uzavření jakéhokoliv manželství také rozhodnutí soudu o povolení uzavřít manželství.⁴¹

4.2.1 Zápis do knihy manželství

Zápis do knihy manželství se provede na základě protokolu o uzavření manželství. Zapisované údaje matrikář ověří z dokladů potřebných k uzavření manželství (§ 20 zák. o matrikách)

Do knihy manželství se zapisují: jména, příjmení, popřípadě rodná příjmení, den, měsíc, rok a místo narození, rodná čísla, osobní stav a státní občanství muže a ženy, kteří uzavřeli manželství, den, měsíc, rok a místo uzavření manželství, jména a příjmení, popřípadě rodná příjmení, den, měsíc, rok a místo narození rodičů manželů, dohoda manželů o příjmení a v případě, že si manželé ponechají dosavadní příjmení, i

---

⁴¹ GRONWALDTOVÁ WAGNEROVÁ, P. a MORÁVKOVÁ, J. *Statusové věci občanů*. Praha: ASPI, 2009. Meritum Téma. s. 120

dohoda o příjmení dětí v mužském a ženském tvaru, jména, příjmení a rodná čísla svědků, datum zápisu a podpis matrikáře.

4.2.2 Oddací list

Jedná se o matriční doklad vydán matričním úřadem na úseku matriky manželství. Oddacím listem se prokazuje existence manželství. Uvedený doklad může obsahovat pouze údaje zapsané v příslušném svazku matriční knihy.

Náležitosti: Den, měsíc, rok a místo uzavření manželství; jména, příjmení, popřípadě rodná příjmení, manželů a jejich rodná čísla; den, měsíc, rok a místo narození manželů; osobní stav manželů; jména, příjmení, popřípadě rodná příjmení, rodičů manželů; dohoda manželů o příjmení a dohoda o příjmení jejich společných dětí a to v mužském a ženském tvaru; datum, jméno, příjmení a podpis matrikáře, označení matričního úřadu, a otisk razítka matričního úřadu, který doklad vydává. (§30)

4.2.3 Správní poplatky

Poplatku ve výši 3000 Kč podléhá uzavření manželství mezi snoubenci, kteří nemají pobyt na území ČR. V případě, že trvalý pobyt na území ČR má jen jeden snoubenec, činí tento poplatek 2000 Kč.

4.2.4 Neplatnost a zánik manželství

Zásadně neplatné je manželství:

- uzavřené s ženatým mužem nebo vdanou ženou
- uzavřené s FO, která žije v registrovaném partnerství
- uzavřené s předky a potomky nebo mezi sourozenci,
- uzavřené nezletilým(i),
- uzavřené osobou zbavenou způsobilosti k právním úkonům,
- uzavřené osobou stíženou duševní chorobou, která by měla za důsledek zbavení nebo omezení způsobilosti k právním úkonům,
- uzavřené osobou s omezenou způsobilostí k právním úkonům.

Manželství zaniká smrtí jednoho z manželů nebo prohlášením jednoho z manželů za mrtvého nebo rozvodem manželství.

Dnem zániku manželství je den úmrtí, nebo den, kdy nabylo právní moci rozhodnutí soudu o prohlášení manžela za mrtvého nebo rozhodnutí o rozvodu manželství.

Soud může manželství rozvést na návrh některého z manželů, pokud je manželství hluboce a trvale rozvráceno, že nelze očekávat obnovení manželského soužití, bere přitom v úvahu příčiny rozvratu manželství. Podmínkou rozvodu je tedy rozvrat manželství, který vyhodnocuje soud.⁴²

4.3 Matrika registrovaného partnerství

Registrované partnerství je institut, který upravuje soužití dvojic stejného pohlaví. Registrované partnerství se uzavírá před matričním úřadem, který je k tomuto určen vyhláškou (v každém kraji je pouze jeden). Tento institut platí v České republice od 1. července 2006.

V současnosti je registrované partnerství povoleno v 31 státech Evropy. V případě registrovaného partnerství ve světě jsou postoje různorodé, jelikož nebylo vždy povolené a v některých státech je stále neplatné, a dokonce trestané smrtí.

Platná legislativa:

Zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 207/2001 Sb., kterou se provádí zákon o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Před vstupem do registrovaného partnerství se vyplňuje „Dotazník k registrovanému partnerství“. Do tiskopisu se vyplní kromě základních údajů o vlastní osobě i údaje o otci a o matce. Vlastní akt vstupu do registrovaného partnerství se

---

⁴² GRONWALDTOVÁ WAGNEROVÁ, P. a MORÁVKOVÁ, J. *Statusové věci občanů*. Praha: ASPI, 2009. Meritum Téma. s. 129

nazývá prohlášením, které se činí před matrikářem (nikoli před starostou či zastupitelem jako při vstupu do manželství). Prohlášení nemusí (ale může) být veřejné a slavnostní a nejsou zapotřebí žádní svědci. Při uzavření registrovaného partnerství není možné se nechat zastoupit na základě plné moci, není možný ani sňatek církevní. Vlastní prohlášení se odehrává na místě, které určí matriční úřad. Osoby vstupující do partnerství mohou příslušný matriční úřad požádat o povolení, aby jim konání obřadu umožnil na jiném než k tomu určeném místě (např. ze závažných zdravotních důvodů může přijet matrikářka domů). Úřad však není povinen této žádosti vyhovět.

U prohlášení musí být přítomny osoby, které chtějí vstoupit do registrovaného partnerství, matrikářka (příp. tlumočnick). Přítomnost dalších osob není nutná, ale ani vyloučená. Stejně jako u manželství se vlastní prohlášení činí odpovědí "ano" na otázku matrikářky / matrikáře, zda obě přítomné osoby "chtějí spolu vstoupit do partnerství". Registrované partnerství vzniká už tímto prohlášením, nikoli až zápisem do matriky-knihy registrovaného partnerství.

4.3.1 Zápis do knihy registrovaného partnerství

Registrované partnerství je matriční událostí, která se zapíše do knihy registrovaného partnerství. Po prohlášení o registrovaném partnerství podepíší partnerky či partneři protokol o vstupu do registrovaného partnerství. Na základě tohoto protokolu je potom učiněn zápis do knihy registrovaného partnerství, jehož součástí jsou i údaje o rodičích partnerek či partnerů. Pokud soud v budoucnu partnerství zruší, zapíše se do knihy registrovaného partnerství i tato skutečnost.

Zápisy do knihy registrovaného partnerství se provádějí na základě prohlášení o vstupu do partnerství a veřejných listin. Zapisované údaje matrikář ověří z dokladů potřebných k prohlášení o vstupu do partnerství (dle § 28 zákona o partnerství).

Do knihy registrovaného partnerství se zapisují: jména a příjmení, popřípadě rodná příjmení, den, měsíc, rok a místo narození, rodná čísla, osobní stav a státní občanství partnerů, den, měsíc, rok a místo prohlášení o vstupu do partnerství, jména a příjmení, popřípadě rodná příjmení, den, měsíc, rok a místo narození rodičů partnerů, datum zápisu a podpis matrikáře.

4.3.2 Doklad o registrovaném partnerství

Jedná se o matriční doklad vydán matričním úřadem na úseku matriky registrovaného partnerství. Dokladem o partnerství se prokazuje vznik partnerství. Tento doklad se vystavuje na předepsaném tiskopisu. Je to listina o velikosti A5, na modrobílém podkladě (modře nakreslené lipové lístky), ve středu je malý státní znak (bílý lev na modrém poli).

Náležitosti: Den, měsíc, rok a místo prohlášení o vstupu do partnerství; jména, příjmení, popřípadě rodná příjmení partnerů, a jejich rodná čísla; den, měsíc, rok a místo narození partnerů; osobní stav partnerů; jména, příjmení, popřípadě rodná příjmení, rodičů partnerů; datum, jméno, popřípadě jména, příjmení a podpis matrikáře, označení registrujícího matričního úřadu a otisk razítka registrujícího matričního úřadu, který doklad vydává.

4.3.3 Správní poplatky

Vstup do partnerství mezi osobami, nemají-li trvalý pobyt na území ČR - 3 000 Kč. Vstup do partnerství mezi osobami, z nichž pouze jedná z nich má trvalý pobyt na území ČR - 2 000 Kč. Vydání vysvědčení o právní způsobilosti ke vstupu do partnerství v cizině nebo s cizincem - 500 Kč.

4.3.4 Trestní oblast

Československé a české zákonodárství odstranilo trestnost homosexuálních styků již v roce 1961. V roce 1990 bylo odstraněno diskriminační ustanovení § 244 trestního zákona, které zakazovalo pohlavní styk s osobou stejného pohlaví mladší 18 let; u osob opačného pohlaví byla věková hranice – a je dosud – 15 let. Věková hranice 15 let tak v současnosti platí i pro souhlasný pohlavní styk s osobou stejného pohlaví. Zrušeno bylo též zneužívané ustanovení, které trestalo vzbuzení veřejného pohoršení homosexuálním chováním.⁴³

---

⁴³ STEHLÍKOVÁ D. a spol. In *Analýza situace lesbické, gay, bisexuální a transgender menšiny v ČR* [online]. Úřad vlády České republiky, 2007 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z WWW: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/rlp/vyborny/sexualni-mensiny/ANALYZA_final.pdf>

V České republice neexistují oficiální ani neoficiální statistiky, které by evidovaly útoky z nenávisti, tzv. "hate crimes", které byly motivovány sexuální orientací oběti. Neexistence těchto oficiálních statistik je dána tím, že český trestní zákoník nezná speciální skutkovou podstatu trestných činů motivovaných nenávistí k sexuálním menšinám. Proto takové trestné činy ani nejsou samostatně evidovány. Jsou statisticky zahrnuty do jiných trestných činů, z nichž se však nedá vyčíst, že útok byl motivován sexuální orientací oběti. Nicméně to neznamená, že by k takovýmto činům nedocházelo; z výpovědí jednotlivců z terénu je zřejmé, že se takovéto útoky stávají, např. útoky na jednotlivce či LG kluby, často se jedná především o verbální útoky, nicméně dochází i k útokům fyzickým. Většinou však lidé takovéto útoky vůbec Policii ČR neoznámí, a pokud ano, nehraje při vyšetřování sexuální orientace oběti významnou roli.

4.4 Matrika úmrtí

Úmrtí fyzické osoby je matriční událostí, která se zapisuje do knihy úmrtí. Úmrtí je oprávněn konstatovat pouze lékař provádějící prohlídku mrtvého, který provede kontrolu srdeční činnosti, dýchání a vyloučí mozkovou činnost. Výpisem z knihy úmrtí, tj. matričním dokladem, je úmrtní list.⁴⁴

4.4.1 Zápis do knihy úmrtí

K zápisu úmrtí je příslušný matriční úřad, v jehož správním obvodu fyzická osoba zemřela. Nejistí-li se, kde FO zemřela, je příslušný k zápisu jejího úmrtí matriční úřad, v jehož správním obvodu byla zemřelá FO nalezena. Zemře-li FO v dopravním prostředku, zapíše její úmrtí matriční úřad, v jehož správním obvodu došlo k vyložení zemřelé(ho) z dopravního prostředku. Došlo-li k úmrtí státního občana ČR mimo území ČR, je příslušným matričním úřadem k zápisu zvláštní matrika.

Zápis do knihy úmrtí se provede na základě listu o prohlídce mrtvého nebo pravomocného rozhodnutí soudu o prohlášení fyzické osoby za mrtvou. Na základě listu o prohlídce mrtvého je povinen úmrtí oznámit do 3 dnů prohlízející lékař (dle § 21 zák. o matrikách). Zápis úmrtí provede matrikář vyplněním příslušného matričního listu v

---

⁴⁴ GRONWALDTOVÁ WAGNEROVÁ, P. a MORÁVKOVÁ, J. *Statusové věci občanů*. Praha: ASPI, 2009. Meritum Téma. s.151

knize úmrtí. Matriční úřad je povinen do 8 dnů od zápisu úmrtí pojištěnce nebo jeho prohlášení za mrtvého do matriky oznámit tuto událost Centrálnímu registru pojištěnců.

Do knihy úmrtí se zapisují: den, měsíc, rok a místo úmrtí, jméno, popřípadě jména, příjmení, den, měsíc, rok a místo narození, rodné číslo, osobní stav, pohlaví, státní občanství a místo trvalého pobytu zemřelého, jméno, popřípadě jména, příjmení, popřípadě rodné příjmení, a rodné číslo žijícího manžela, partnera, datum zápisu a podpis matrikáře.

4.4.2 Úmrtní list

Jedná se o matriční doklad vydán matričním úřadem na úseku matriky úmrtí. Úmrtním listem se prokazuje úmrtí fyzické osoby.

Matriční úřad vydá úmrtní list fyzické osobě, která na jeho vydání prokáže právní zájem nebo která žila se zemřelým v době jeho smrti ve společné domácnosti anebo osobě, která zařizuje jeho pohřeb. Dále matriční úřad zašle úmrtní list soudu příslušnému k projednání dědictví, a pokud je mu známa osoba, která pohřeb zařizuje, uvede tuto informaci do poznámky úmrtního listu.⁴⁵

Náležitosti: Den, měsíc, rok a místo úmrtí; jméno, popřípadě jména, příjmení, popřípadě rodné příjmení, zemřelého; den, měsíc, rok a místo narození zemřelého; rodné číslo, osobní stav, pohlaví, místo trvalého pobytu zemřelého; jméno, popřípadě jména, příjmení, popřípadě rodné příjmení, a rodné číslo žijícího manžela, partnera; datum, jméno, popřípadě jména, příjmení a podpis matrikáře, označení matričního úřadu a otisk razítka matričního úřadu, který doklad vydává. (§31)

---

⁴⁵ GRONWALDTOVÁ WAGNEROVÁ P. a MORÁVKOVÁ, J. *Statusové věci občanů*. Praha: ASPI, 2009. Meritum Téma. s. 153

5 Činnost matričních úřadů

Tato část bakalářské práce poukazuje na činnost matričních úřadů z praxe. Řízeným rozhovorem je vyzpovídána zaměstnankyně správního odboru, matriční činnosti na Městském úřadě ve Zdicích, Lenka Nová.

ROZHOVOR

- 1) Představení historie matriční činnosti ve Zdicích. Jak dlouho působí na území Berounska?

Počátky archivnictví na Berounsku můžeme klást do roku 1888, kde komise vedená odborným učitelem Emanuelem Makovičkou položila základ městskému muzeu a zároveň i městského archivu.

- 2) V berounské oblasti (město Zdice), byla zde zřízena církevní matrika a v jakém roce, a kde se nacházely?

Ano. Nejstarší církevní matriční kniha je dochována z roku 1632. Část byla psána česky, část německy a část latinsky. Byla vedena římskokatolickou církví v Berouně.

- 3) Matrika narození – Která křestní jména nebyla povolena?

Pokud se křestní jméno nevyskytuje ve slovníku jmen, která splňují podmínky pro zápis jmen do matriky ČR, žádá se o znalecký posudek PhDr. Miloslavu Knappovou, CSc., soudní znalkyni v odvětví jazykovědy.

- 4) Je možnost na městském úřadě ve Zdicích zažádat o občanský průkaz, jakým způsobem a za jaký poplatek?

Na městském úřadě Zdice NE, dle zákona č.328/1999Sb. o občanských průkazech §4 –7

- 5) Je možnost na městském úřadě ve Zdicích zažádat o cestovní doklady, jakým způsobem a za jaký poplatek?

Na městském úřadě Zdice NE, dle zákona č.329/1999 Sb. o cestovních dokladech.

- 6) Může nepověřená osoba nahlédnout do evidence obyvatel? Vede se statistika počtu obyvatel (vývoj za posledních 20 let)?

Ne, statistiku vede Český statistický úřad.

- 7) Pokud si někdo chce změnit na vlastní požadavek příjmení (ne z důvodu přijetí příjmení v rámci manželského svazku), co musí splňovat?

Změna jména a příjmení se provádí podle zákona č.301/2000Sb. o matrikách, jménu a příjmení § 72-76.

- 8) Matrika registrovaného partnerství – bylo zde zažádáno o registrované partnerství?

NE. Osoby, které mají zájem vstoupit do registrovaného partnerství, nemohou učinit před kterýmkoli matričním úřadem v České republice, pouze u vybraných matričních úřadů, které zastupují konkrétní správní obvod.

- 9) Kolik zaměstnanců má matrika ve Zdicích?

Městský úřad Zdice, odbor správní, matrika a evidence obyvatel, služby Czech POINT, má 2 zaměstnance.

- 10) Matriční knihy se musejí uchovávat. Na jakém místě jsou knihy uchovávány (kromě elektronické evidence), jsou nějaké speciální prostory, nebo k tomu slouží archiv městského úřadu?

Matriční úřad je povinen zabezpečit ochranu technického vybavení a matričních knih před zneužitím údajů v nich obsažených a před zničením nebo poškozením a uchovávat matriční knihy po stanovenou dobu: 100 let kniha narození, 75 let kniha manželství a 75 let kniha úmrtí od provedení posledního zápisu matričního úřadu. Po

uplynutí stanovené doby jsou matriční knihy uchovány ve Státním okresním archivu Beroun.

- 11) Kdo rozhoduje, kdo rozesílá pozvánky a jak probíhá „vítání občánků“? Kdo musí být přítomen?

„Vítání občánků“ je společenský akt, vítání nově narozených dětí mezi občany obce, města. Přítomni jsou děti a jejich rodiče.

- 12) Pokud se dítě narodí ve městě jiném, než má trvalé bydliště, jaký úřad je místně příslušný k vystavování rodného listu a jakým způsobem se dostává do rukou rodičů?

Rodný list vystavuje příslušná matrika, v jejímž správním obvodu se fyzická osoba narodila.

- 13) Chci se vdát – jaké doklady potřebuji k vyřízení žádosti, je nutná přítomnost obou snoubenců?

Doklady k uzavření manželství – zákon 301/2000 Sb. § 32-41

- 14) V případě úmrtí člověka, který nemá žádné žijící příbuzenstvo, kdo vyřizuje potřebné náležitosti (dokumenty, pohřeb atd.).

Zákon o pohřebnictví č.256/2001Sb. § 5

- 15) Snoubenci nemají žádné svědky. Může se svatba v tomto případě konat, nebo jsou svědci matrikou přiděleni.

Ne. Prohlášení o uzavření manželství se činí veřejně a slavnostním způsobem v přítomnosti dvou svědků.

- 16) Jsou evidováni bezdomovci?

NE

17) Pokud osoba z finančních důvodů přijde o domov a nemá příbuzné, může si trvalé bydliště nahlásit na obecním úřadě?

NE

18) Je zájem o církevní sňatky v obci Zdice?

Ano, málo.

6 Demografie a spolupráce s matričními knihami

Demografie je věda, která se zabývá studiem demo-sociálních systémů.⁴⁶

Předmětem demografie jsou tzv. demografické jevy a procesy, resp. Zákonitosti, jimiž se tyto vědy a procesy řídí. Demografický jevy a procesy jsou ty, jež souvisí s lidskou reprodukcí či přesněji s reprodukcí lidských populací, chápanou jednak jako přirozená obnova stavu obyvatelstva prostřednictvím bio-sociálních procesů porodnosti a úmrtnosti a jednak jako celková obnova obyvatelstva, zahrnující i obnovu obyvatelstva jeho stěhováním. Dále také obnova obyvatelstva určitého vymezeného území střídáním (výměna, náhrada generací zemřelých generacemi živě narozených novorozenců (přirozená reprodukce).⁴⁷

V českých zemích se práce s demografickou tematikou začínají objevovat již od poloviny 18. století, ale prvním úspěšným pokusem o konstituování demografie jako vědy bylo založení Ústavu pro antropologii a demografii na filosofické fakultě české Karlo-Ferdinandovy Univerzity (dnešní Karlovy Univerzity) v roce 1897. Zakladatelem ústavu byl významný český antropolog Jindřich Matiegka (1862-1943), který začal roku 1899 přednášet základy demografie.⁴⁸

Demografii matriky využívají od počátků. Jsou důležitým zdrojem demografických dat v minulosti a později posloužily jako základ moderní evidence přirozené měny. Matriky vznikaly v evropském křesťanském prostředí jako doklad o křtech, sňatcích a pohřbech. Nejprve zahrnovaly události na malém území (*farní knihy na farnostech*) a kvalita dat do značné míry závisela na pečlivosti matrikáře.⁴⁹

Vývoj české populace od počátků 13. století, ve kterém bylo zaznamenáno cca 1,5 mil. obyvatel, rapidně stoupal až do dnešní doby. Prognózy do budoucnosti však poukazují na klesající tendenci počtu obyvatel. (viz. graf č. 1)

---

⁴⁶ KOSCHIN, F. Demografie poprvé. Praha: Oeconomica, 2005.s. 7

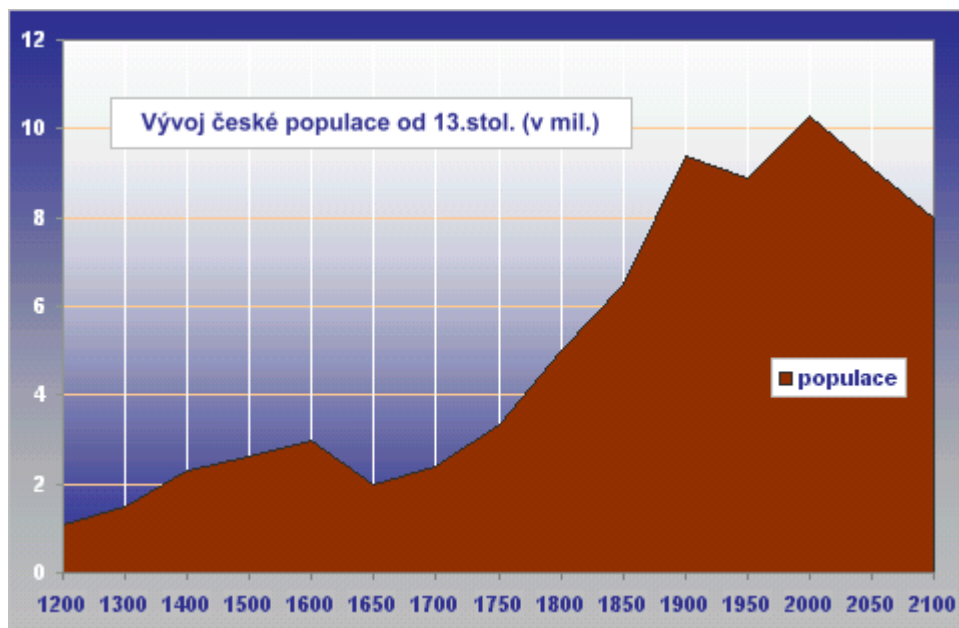
⁴⁷ ROUBÍČEK, V. *Úvod do demografie*. Praha: CODEX Bohemia, 1997. s. 15

⁴⁸ KOSCHIN, F. Demografie poprvé. Praha: Oeconomica, 2005.s. 9

⁴⁹ ORA, redakční tým. Demografie. In *O demografii, historie, svět* [online]. PřFUK, 2005 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z WWW: <http://www.demografie.info/?cz_zdrojihistsvet>

Graf č. 1 - Vývoj početního stavu populace obývající území dnešní ČR od 13. století (2050, 2100 - prognóza)⁵⁰

6.1 Demografická statika

Demografická statika neboli demografické zkoumání stavu obyvatelstva, zkoumá obyvatelstvo jednak jako soubor jednotlivců (FO), soubor kolektivit, soubor vrstev či skupin obyvatelstva.⁵¹

V demografii je třeba rozlišovat dva základní pojmy: proces a událost.

Proces znamená, že jedinec prožívá změnu svého stavu, **událost** pro jedince znamená skutečný přechod z jednoho stavu do druhého neboli je to uskutečnění procesu.

(např. úmrtnost = proces, při kterém jedinec přechází ze stavu "žijící" do stavu "zemřelý", úmrtí = uskutečnění přechodu ze stavu žijící do stavu zemřelý pro určitého daného jedince)⁵²

⁵⁰ ORA, redakční tým. Demografie. In *O demografii, populační vývoj* [online]. PĚFUK, 2005 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z WWW: <http://www.demografie.info/?cz_popvyvoj>

⁵¹ ROUBÍČEK, V. *Úvod do demografie*. Praha: CODEX Bohemia, 1997. s. 102

⁵² ORA, redakční tým. Demografie. In *O demografii, demografické procesy* [online]. PĚFUK, 2005 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z WWW: <http://www.demografie.info/?cz_procesy>

Každý z **demografických procesů se projevuje demografickou událostí:**

- Úmrtnost úmrtím
- Porodnost narozením
- Potratovost potratem
- Sňatečnost uzavřením manželství
- Rozvodovost rozvodem
- Migrace (prostorová mobilita) stěhováním

6.2 Vybrané území ČR-město Zdice

(viz. tabulka č. 1)

Dle veřejných statistik Českého statistického úřadu je srovnáván vývoj demografických procesů v obci Zdice od roku 1995 do roku 2015 (20 let).

Ze statistik bylo zjištěno, že celkový počet obyvatel za posledních 20 let stoupl o cca 380 obyvatel a dle informací městského úřadu stále stoupá.

V roce 2015 byl evidován nejmenší počet sňatků za posledních 20 let. Naopak největší počet sňatků byl zaznamenán v roce 1995. Tím se dá konstatovat, že zájem o vstup do svazku manželského již obecně upadá, a potvrdit se to dá i statistikami zde, v malé obci Zdice.

Pokud porovnááme narození a úmrtí v obci, a jeho souvislost s celkovým počtem obyvatel. Tyto dvě položky dle statistik jsou většinou každým rokem v celku vyrovnané a tím, udržují trvalou stabilitu počtu obyvatel ve městě. To samé platí i o emigraci a imigraci obyvatel.

Žádné překvapující čísla vzhledem k počtu obyvatel města Zdice nebyly identifikovány.

	Název obce	Stav k 1.1.	Narození	Zemřelí	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Stav k 31.12.	Sňatky	Rozvody	Potraty
1995	Zdice	3746	34	37	84	63	3764	27	19	24
1996	Zdice	3764	27	29	82	83	3761	18	19	17
1997	Zdice	3761	26	41	92	76	3762	20	6	17
1998	Zdice	3762	30	47	84	57	3772	17	14	24
1999	Zdice	3772	29	36	92	57	3800	20	12	27
2000	Zdice	3800	39	52	121	56	3852	18	10	20
2001	Zdice	3818	33	52	104	91	3812	23	19	16
2002	Zdice	3812	25	58	130	86	3823	22	12	16
2003	Zdice	3823	39	63	99	82	3816	24	10	22
2004	Zdice	3816	27	63	154	70	3864	22	7	22
2005	Zdice	3864	47	39	103	77	3898	15	17	12
2006	Zdice	3898	35	52	189	120	3950	18	18	20
2007	Zdice	3950	50	57	179	150	3972	20	17	15
2008	Zdice	3972	47	44	160	102	4033	14	6	22
2009	Zdice	4033	39	46	88	121	3993	19	9	20
2010	Zdice	3993	41	44	96	113	3973	15	10	12
2011	Zdice	4027	47	41	118	94	4057	24	17	18
2012	Zdice	4057	35	58	133	77	4090	18	31	21
2013	Zdice	4090	42	52	124	84	412	18	25	15
2014	Zdice	4120	36	36	118	112	4126	18	14	22
2015	Zdice	4126	33	32	92	93	4126	13	12	17

Tabulka č. 1 – Demografická statistika obce Zdice v období 1995-2015.⁵³

⁵³ Dostupné z databáze demografických údajů za obce ČR vydané Českým statistickým úřadem.

Závěr

Předmětem zkoumání bakalářské práce byla „vnitřní správa se zaměřením na činnost matričních úřadů“. Hlavním cílem bylo vytvořit základní analýzu právní úpravy v oblasti správy matrik tak, aby mohla sloužit matričním pracovníkům ke studiu. V bakalářské práci se podařilo v základu objasnit jak část teoretickou (právní a literární část) a historickou, tak praktické poznatky, které byly v úvodních cílech stanoveny. Pro splnění základního cíle, byl použit nejdůležitější zákon z oblasti matriční činnosti, tj. zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení, dále zákony a vyhlášky spadající do tohoto úseku.

Dalším z určených cílů, který byl splněn je popis matrik, jako takových, s hlavními činnostmi, které jsou jejich náplní. Dále je také v práci definována osoba matrikáře, která by měla mít pro vykonávání své funkce určité znalosti z oboru, potvrzené úspěšným složením zkoušky odborné způsobilosti. V popisu jsou zahrnuty základní a důležité pojmy a jejich definice. Jedná se např. o jméno a příjmení, matriční úřad, matriční doklad, matriční kniha, sbírka listin a jejich zápisy. V souvislosti s úsekem jména a příjmení, je důležitou osobou, znalcem PhDr. Miloslava Knappová, CSc., jejímž jménem a publikacemi, je dokládána pravost a pravopisnost jmen, při hodnocení zapsání málo používaných jmen, a s tím je spojena soudní judikatura čj. 4 As 155/2014-32, tj. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2015, ve věci Jan K. proti Krajskému úřadu Královéhradeckého kraje, o zápisu jména do matriční knihy narození, o kasační stížnosti žalobce, která je v práci též shrnuta.

Přehledně byl naplněn cíl definovat obecné povědomí o jednotlivých matričních knihách (matrika narození, manželství, registrovaného partnerství a úmrtí), s nimiž je úzce spojena část praktická, ve které je zahrnut řízený rozhovor, vyplněný elektronicky zaměstnankyní správního odboru Městského úřadu ve Zdicích, a dále také část demografie, obsahující komparativní metodu vývoje populace na území ČR od 13. století po současnost s prognózami do budoucnosti a demografickou statistiku v období 1995-2015, pro vybrané území ČR, město Zdice, konkrétně část obce: Zdice.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BANDŽAK, J. *Správní právo, obecná část*. Praha: UJAK, 2011. 288 s. ISBN 978-80742-021-1.
2. HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo, obecná část*. 8. vydání. Praha: C.H.Beck, 2012. 832 s. ISBN 978-80-7179-254-3.
3. SLÁDEČEK, V, POUPEROVÁ, O. a kol. *Správní právo, zvláštní část (vybrané kapitoly)*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014. 496 s. ISBN 978-80-87576-48-9.
4. HENYCH, V. *Zákon o matrikách s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 349 s. ISBN 978-80-7380-525-8.
5. ROUBÍČEK, V. *Úvod do demografie*. 1. vydání. Praha: CODEX Bohemia, 1997. 348 s. ISBN 80-85963-43-4.
6. GRONWALDTOVÁ WAGNEROVÁ, P. a MORÁVKOVÁ, J. *Statusové věci občanů*. Praha: ASPI, 2009. Meritum Téma. 563 s. ISBN 978-80-7357-447-5.
7. JURNÍKOVÁ, J. et. al., *Správní právo – zvláštní část*. 6. vydání. Brno: Masarykova Univerzita 2009. 397 s. ISBN 978-80-210-4847-8.
8. KNAPPOVÁ, M. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?* 5. vydání, Praha: Academia, 2015. 784 s. ISBN 978-80-200-1888-5.
9. KOSCHIN, F. *Demografie poprvé*. 2. vydání. Praha: Oeconomica, 2005. 122 s. ISBN 80-245-0859-1.
10. ŘIČAŘ, K. *Občanská genealogie: základy rodopisné práce*. 1. vydání. Praha: IŽ, 2000. 136 s. ISBN:80-240-1080-1.

Elektronické zdroje

1. MVČR, Služby pro veřejnost. In *Rodné číslo* [online]. Praha, Odbor správních činností, 2016 [cit. 05.11.2016].
Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/rady-a-sluzby-dokumenty-rodne-cislo.aspx>>
2. MVČR, Služby pro veřejnost. In *Matriky* [online]. Praha, Odbor všeobecné správy, oddělení státního občanství a matrik, 2014 [cit. 25.11.2016].
Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/vydavani-matricnich-dokladu-rodny-oddaci-a-umrti-list-doklad-o-partnerstvi.aspx>>

3. PODHOLA J., GENEALOGICKÉ STRÁNKY. In *Matriky* [online]. 2012[cit. 12.01.2017]. Dostupné z WWW: <<http://www.genea.cz/informace/badani-v-archivu/matriky/>>
4. STEHLÍKOVÁ D a spol. In *Analýza situace lesbické, gay, bisexuální a transgender menšiny v ČR* [online]. Úřad vlády České republiky, 2007 [cit.2017-03-15].
Dostupné z WWW:<https://www.vlada.cz/assets/ppov/rlp/vybory/sexualni-mensiny/ANALYZA_final.pdf>
5. ORA, redakční tým. Demografie. In *O demografii, historie, svět* [online]. PřFUK, 2005 [cit.2017-03-15].
Dostupné z WWW: <http://www.demografie.info/?cz_zdrojehistsvet=>
6. ORA, redakční tým. Demografie. In *O demografii, demografické procesy* [online]. PřFUK, 2005 [cit.2017-03-15].
Dostupné z WWW: <http://www.demografie.info/?cz_procesy=>
7. ORA, redakční tým. Demografie. In *O demografii, populační vývoj* [online]. PřFUK, 2005 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z WWW: <http://www.demografie.info/?cz_popvyvoj=>

Legislativní dokumenty

1. NEJVYŠŠÍ SPRÁVNÍ SOUD. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2015. In *Sbírka rozhodnutí nejvyššího správního soudu*. 2015, částka 3221, s. 567-571. Dostupné z
WWW:<file:///C:/Users/U%C5%BEivatel/Downloads/SR_NSS-2015-06.pdf>

Ostatní zdroje

Kromě výše uvedených zdrojů byly při zpracování bakalářské práce využity následující materiály:

- databáze demografických údajů za obce ČR, Český statistický úřad

Seznam tabulek a grafů

Tabulka č. 1 – Demografická statistika obce Zdice v období 1995-2015.

Graf č. 1 - Vývoj početního stavu populace obývající území dnešní ČR od 13. století (2050,2100 - prognóza)

Přílohy

Příloha č. I. - vzor úvodní strany matriční knihy (kniha narození)

Příloha č. II. - vzor matričního dokladu (rodný list)

Příloha č. III. - vzor formuláře pro zápis do matriční knihy (kniha narození)

KNIHA NAROZENÍ

Počet matričních listů:

(název matričního úřadu)

okres: .....

Matriční kniha je vedena pro:

Uvedené údaje ověřil okresní matrikář – jméno a příjmení:

Úřední razítko okresního úřadu:

Datum ověření:

Podpis:

Příloha č. II.

VZOR 9

ČESKÁ REPUBLIKA

RODNÝ LIST

v knize narození matričního úřadu .....

okres .....

ve svazku ..... roč. .... strana/list ..... poř. č. ....

Místo narození	
Den, měsíc a rok narození	
Rodné číslo	
Pohlaví	
Jméno, popř. jména dítěte	
Příjmení dítěte	
Otec dítěte: jméno(a) a příjmení, popř. rodné příjmení datum a místo narození, okres/stát rodné číslo	
Matka dítěte: jméno(a) a příjmení, popř. rodné příjmení datum a místo narození, okres/stát rodné číslo	
Poznámka	

V .....

dne .....

.....
jméno, příjmení a podpis matrikáře

Příloha č. III.

VZOR 5

Pořadové číslo zápisu:

Dítě	Místo narození	
	Den, měsíc a rok narození	
	Rodné číslo	Pohlaví
	Jméno(a)	
	Příjmení	
Otec dítěte	jméno(a) a příjmení, popř. rodné příjmení	
	datum narození	rodné číslo
	místo narození, okres/stát	
	místo trvalého pobytu, okres/stát	
	státní občanství	
Matka dítěte	jméno(a) a příjmení, popř. rodné příjmení	
	datum narození	rodné číslo
	místo narození, okres/stát	
	místo trvalého pobytu, okres/stát	
	státní občanství	
Záznamy a opravy před podpisem Zapsáno na základě písemného hlášení o narození (ústního oznámení, cizozemského matričního dokladu) vystaveného (dne, kým)		
Datum provedení zápisu		Podpis matrikáře

List matriční knihy narozen – 110 g